

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární a preprimární edukace

Metody a formy výuky anglického jazyka v mateřské škole

Bakalářská práce

Autor: Kristýna Grubauerová
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro MŠ
Vedoucí práce: PhDr. Yveta Pohnětalová, Ph.D.

Hradec Králové

2016

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

Pedagogická fakulta

Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: **Kristýna Grubauerová**
Osobní číslo: **P13994**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Název tématu: **Formy a metody výuky anglického jazyka v mateřské škole**
Zadávající katedra: **Ústav primární a preprimární edukace**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í:

Cílem bakalářské práce je zjistit aktuální stav využívání forem, výukových metod a postupů při výuce anglického jazyka v mateřských školách. Teoretická část práce charakterizuje formy a metody výuky v předškolním vzdělávání, popisuje současné trendy ve výuce anglického jazyka u dětí předškolního věku. V praktické části bude realizován průzkum užívání forem a metod výuky anglického jazyka ve vybraných mateřských školách. Jako výzkumný nástroj bude použita metoda pozorování výuky anglického jazyka a dotazníkové šetření mezi pedagogy mateřských škol. Součástí praktické části práce bude vytvoření metodického materiálu, ve kterém budou navrženy a popsány další možnosti a způsoby práce ve výuce anglického jazyka v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání.

MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ. Psychologie pro učitelky mateřské školy. Praha:Portál, 2003, 2010. ISBN 978-80-7367-627-8.

DOSTÁL, Antonín M. a Eva OPRAVILOVÁ. Úvod do předškolní pedagogiky. Praha: SPN,1988.

HENNOVÁ, Iva. Angličtina pro předškoláky: Metodika pro výuku v mateřské škole. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-692-6

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Yveta Pohnětalová, Ph.D.**
Ústav primární a preprimární edukace

Oponent bakalářské práce: **Mgr. Olga Vraštilová, M.A., Ph.D.**

Datum zadání bakalářské práce: **27.11.2014**

Termín odevzdání bakalářské práce:

doc. PhDr. František Vaníček, Ph.D.
děkan

PhDr. Pavel Zíkl, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně, s využitím pramenů uvedených v seznamu literatury a pod odborným vedením vedoucího bakalářské práce PhDr. Yvety Pohnětalové, Ph.D.

V Hradci Králové dne

.....

Kristýna Grubauerová

Poděkování

Děkuji PhDr. Yvetě Pohnětalové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady, které mi poskytla při zpracování práce.

Anotace

GRUBAUEROVÁ, Kristýna. *Metody a formy výuky anglického jazyka v mateřské škole*. [Bakalářská práce]. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. 48 s.

Cílem bakalářské práce je zjistit aktuální stav využívání forem, výukových metod a postupů při výuce anglického jazyka v mateřských školách. Teoretická část práce charakterizuje formy a metody výuky v předškolním vzdělávání, popisuje současné trendy ve výuce anglického jazyka u dětí předškolního věku. V praktické části bude realizován průzkum užívání forem a metod výuky anglického jazyka ve vybraných mateřských školách. Jako výzkumný nástroj bude použita metoda pozorování výuky anglického jazyka a dotazníkové šetření mezi pedagogy mateřských škol. Součástí praktické části práce bude vytvoření metodického materiálu, ve kterém budou navrženy a popsány další možnosti a způsoby práce ve výuce anglického jazyka v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání.

Klíčová slova: předškolní dítě, výuka angličtiny, metody výuky, organizační formy

Annotation

GRUBAUEROVÁ, Kristýna. *The forms and methods of teaching English in the kindergartens*. [Bachelor Degree Thesis]. Hradec Králové: Faculty of Education, University Hradec Králové, 2016. 48 pp.

The goal of bachelor's thesis is to describe the forms, methods of teaching English language used currently in nursery schools. Theoretical part characterizes forms and methods of teaching English language preschool children, describe actual trends of teaching English language preschool children. The practical part of bachelor's thesis realizes the research of forms and methods used to teach English language in selected nursery schools. Observation of English language teaching and questionnaires for pedagogues at selected nursery schools are used as research practice. The practical part of bachelor's thesis describes as well the creation of methodical sheet designing and describing other options of teaching English language in accordance with preschool education program.

Keywords: pre-school child, teaching English language, methods of teaching, forms of teaching

Obsah

Úvod.....	1
1 Dítě předškolního věku.....	2
1.1 Vývojová specifika předškolního dítěte.....	2
1.2 Vývoj řeči předškolního dítěte.....	3
2 Metody výuky.....	4
2.1 Klasifikace metod výuky.....	5
2.2 Moderní výukové metody.....	8
3 Organizační formy výuky v předškolním vzdělávání.....	10
3.1 Klasifikace forem výuky.....	10
3.2 Definice forem výuky.....	10
4 Výuka cizích jazyků v mateřské škole.....	12
4.1 Jak se dítě učí cizí jazyk.....	13
5 Současné trendy ve výuce anglického jazyka.....	15
5.1 Zásady výuky anglického jazyka v mateřské škole.....	16
6 Výzkumné šetření.....	18
6.1 Charakteristika výzkumného souboru.....	19
6.2 Prezentace výsledků výzkumného šetření.....	19
6.2 Pozorování výuky.....	26
6.3 Shrnutí výsledků výzkumného šetření.....	27
7 Diskuze výsledků.....	28
8 Didaktická pomůcka.....	30
8.1 Pohybové hry.....	31
8.2 Dramatické hry.....	35
8.3 Hádanky a soutěže.....	37
8.4 Hudebně pohybové hry, básničky, písně.....	38
8.5 Výtvarné a pracovní aktivity.....	42

Závěr	44
Použité zdroje	45
Přílohy.....	48

Úvod

Bakalářská práce je zaměřena na metody a formy výuky anglického jazyka v mateřské škole.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a empirickou. V teoretické části jsou charakterizovány vývojová specifika předškolního dítěte s důrazem na vývoj řeči. Dále jsou zde definovány metody a formy výuky. V této části je také popsáno, jak se dítě učí cizí jazyk a jaké nevhodnější metody a postupy bychom při jeho výuce měli zvolit. V závěru teoretické části jsou popsány současné trendy a inovativní metody výuky anglického jazyka v předškolním období.

Empirická část obsahuje výzkumné šetření používání výukových metod a organizačních forem výuky anglického jazyka v mateřských školách. Výzkumné šetření probíhalo formou dotazníku mezi učiteli mateřských škol a pozorování výuky anglického jazyka. Empirická část zahrnuje také vlastní vytvořenou didaktickou pomůcku pro výuku anglického jazyka v mateřské škole.

Již Tomáš Garrigue Masaryk říkal: „*Kolik řeči umíš, tolikrát jsi člověkem.*“ V současné době, kdy se svět stává čím dál více propojenějším, je velmi důležité, řekla bych dokonce i nezbytné umět cizí jazyk.

Nejlepším obdobím pro začátek výuky anglického jazyka je předškolní období, neboť dítě je nejcitlivější na vnímání nových podnětů. V žádném jiném období se toho člověk nenaučí tolik jako právě v období předškolním.

1 Dítě předškolního věku

Jak uvádí Průcha (2009) předškolní dítě je dítě ve věku od dovršení 3 let po vstup do školy tzn. do dovršení 6 – ti let. V tomto věkovém období dítě zpravidla navštěvuje mateřskou školu, která doplňuje rodinnou výchovu a připravuje dítě na vstup do školy. Nejdůležitější činností předškolního dítěte je hra.

V širším pojetí je jako dítě předškolního věku bráno dítě v období od narození (někdy i včetně vývoje prenatálního) až do vstupu do školy. (Langmeier, Krejčířová, 1998)

Předškolní výchova zabezpečuje uspokojování přirozených potřeb dítěte a komplexní rozvoj jeho osobnosti. Podporuje zdravý tělesný a psychosociální vývoj dítěte a zároveň vytváří předpoklady jeho pozdějšího vzdělávání. V různých zemích je předškolní výchova realizována odlišnými způsoby. V České republice ji zabezpečují předškolní zařízení, tj. mateřská škola a speciální mateřská škola, které spadají do státního nebo do soukromého sektoru.

1.1 Vývojová specifika předškolního dítěte

V předškolním období se dítě intenzivně rozvíjí po stránce intelektové a sociální. Mění se jeho tělesné proporce a rozvíjejí se psychické schopnosti. Dítě projevuje touhu po kontaktu s vrstevníky a po nové činnosti ve skupině (Hornáčková, 2014).

Šulová (2010) uvádí že, v tomto období dítě zakončilo důležitou etapu v motorickém vývoji, který souvisí s celkovou pohybovou aktivitou dítěte mezi třetím a šestým rokem. Roste kvalita pohybové koordinace, pohyb se stává dokonalejší a plynulejší. Dochází také k rozvoji motorických schopností a dovedností, proto je toto období vhodné k začátku sportů. Rovněž dochází k rozvoji jemné motoriky, se kterým úzce souvisí i rozvoj kresby.

Vnímání dítěte předškolního věku je globální, dítě vnímá celek jako soubor jednotlivostí. V předškolním věku se rozvíjí zraková a sluchová diferenciacce a dítě postupně přechází od smyslů vázaných na hmat k smyslům vázaným na zrak či sluch. Typická pro předškolní dítě je bohatá a barvitá představivost, spojená s dětskou konfabulací (smyšlené představy, o nichž si dítě myslí, že jsou pravdivé). Představivost a fantazie je pro předškoláka nutná, neboť pomáhá dítěti pochopit obtížně přijatelnou a nepochopitelnou realitu. Myšlení dítěte ve věku mezi třetím a šestým rokem je egocentrické. Uzavírá se fáze symbolického, předpojmového myšlení a dítě přechází

k názornému intuitivnímu myšlení (tzv. předoperační stadium). Myšlení je vázáno na vnímané nebo představované a dítě začíná uvažovat v pojmech. (Šulová, 2010)

Jak uvádí Šulová (2010) dítě má potřebu být aktivní, jak ve verbální rovině, tak i v rovině lokomotoriky. Rovněž potřebuje stabilitu, jistotu, zázemí, pocit trvalosti a bezpečí, citový vztah, sociální kontakt, společenské uznání emancipace, pocit vlastní identity a seberealizace. Velmi důležitý pro další emocionální vývoj dítěte v tomto období je vztah matky a otce, kterému dítě věnuje značnou pozornost. Dítě v předškolním věku neodmyslitelně vnímá dospělého jako autoritu, která je nositelem spravedlnosti. Na celkové formování osobnosti dítěte má vliv i jeho vztah s vrstevníky, kde se dítě učí spolupracovat, mít pochopení pro druhého, pomáhat druhému, řešit problém kompromisem nebo soupeřit s ostatními dětmi.

Nezastupitelnou a nejdůležitější roli v předškolním období má pro dítě hra. Hra dle Šulové (2010) souvisí s rozvojem motoriky, kognitivních struktur, motivačně – volními faktory a naplňováním sociálních vztahů. Hra dítěte je jakousi analogií pozdějšího učení a schopnosti pracovat.

Hra dítěti napomáhá k účelnému a rozumnému životu a má smysl sama v sobě. (Flitner in Langmeier, 1998)

1.2 Vývoj řeči předškolního dítěte

Na vývoj řeči můžeme nahlížet ze dvou hledisek: fylogenetického (vývoj řeči a dorozumívání během vývoje lidského druhu) a ontogenetického (vývoj řeči konkrétního člověka). Pro potřeby této práce je na řeč nahlíženo z hlediska ontogenetického vývoje.

„Vývoj dětské řeči autoři nejčastěji dělí na stadium přípravné neboli předřečové a stadium vývoje vlastní řeči. Přechod z jednoho stadia do druhého je u každého dítěte individuální, přichází však většinou kolem prvního roku života dítěte.“ (Zajitzová, 2011, s. 63)

Dle Kutálkové (2009) v přípravném (předřečovém) stadiu prochází dětský zvukový projev od období křiku, přes broukání, žvatlání (především hlásky A, P, B, M, T), žvatlání napodobivé (shluky hlásek, rytmus, napodobování melodie řeči) až k prvnímu slovu (dvouslabičné). Slovní zásoba dítěte činí asi 5 – 7 slov. Na konci předřečového období nastává mimořádně důležitá fáze porozumění řeči.

Stadium vlastního vývoje začíná postupným vyjadřováním přání, citů a proseb prostřednictvím jednoslovných nebo dvouslovných „vět“. K prudkému rozvoji aktivní slovní zásoby dochází mezi 2. – 3. rokem dítěte, kdy je dítě schopné dosáhnout pomocí řeči svých cílů. V tomto období dítě používá přibližně 200 slov. Kolem 3. roku dítěte může nastat jakýsi útlum v komunikační schopnosti dítěte, což není nic neobvyklého a dítě se obvykle po nějakém čase opět rozmluví. (Kutálková, 2009)

Je to způsobeno tím, že je velký rozdíl mezi slovní zásobou aktivní (množství slov, která dítě používá) a pasivní (množství slov, kterým dítě rozumí). Totéž nastává i v situaci, kdy se dítě začíná učit cizí jazyk.

Šulová (2010) uvádí, že období mezi třetím a šestým rokem je dobou zkvalitňování řečových dovedností a výrazného rozšiřování slovní kapacity. Převládá především komunikativní složka řeči, řeč je dorozumívacím prostředkem a má důležitou roli v procesu sociální integrace jedince do skupiny. Zároveň se rozvíjí i kognitivní složka řeči, související s růstem poznatků a zkušeností, které nemusejí být nutně vázány na bezprostřední zkušenost. Dochází k rozvoji i expresivní složky řeči, díky čemuž dítě dokáže vyjadřovat jednoduchým způsobem své pocity a prožitky. V neposlední řadě se rozvíjí i regulační funkce řeči, kdy dítě užívá řeč k regulaci svého chování.

Zajitzová (2011) uvádí, že kolem 3. roku dítě používá řeč k dosahování svých cílů a dostává se do stadia vytváření logických pojmů. To znamená, že začíná jevy a pojmy abstrahovat a zobecňovat. Mezi 3. a 4. rokem se řeč dítěte dále rozvíjí po stránce logické, dítě chápe obsah, dokáže rozlišit abstraktní a konkrétní pojem, zlepšuje se jeho řečový projev a zvětšuje se slovní zásoba dítěte. Ve 4 letech aktivní slovní zásoba dítěte čítá přes 1000 slov. Po 5. roce věku dítěte nastává období intelektualizace, dítě vyjadřuje své myšlenky obsahově i formálně správně a s přesností. Toto období přetrvává až do dospělosti. V 6 ti letech činí slovní zásoba dítěte přibližně 2500 – 3000 slov.

2 Metody výuky

„Postup, cesta, způsob vyučování. Charakterizuje činnost učitele vedoucí žáka k dosažení stanovených vzdělávacích cílů. Obecné třídění metod výuky je podle způsobu interakce mezi učitelem a žáky: frontální, skupinové, individuální. Jednotlivé pedagogické směry a koncepce alternativních škol prosazují specifické vyučovací

metody, které považují za optimální, jsou to dialogická metoda, frontální vyučování, skupinové vyučování, učitelovo pojetí výuky, vyučovací styl, multimediální metoda.“ (Průcha a kol., 2009, s. 355)

„Výuková metoda označuje cestu, po níž se ve škole ubírá žák, ostatní činitelé mu tuto cestu usnadňují.“ (Maňák a Švec In Zormanová, 2012, s. 13)

Zormanová (2012) uvádí: Velmi důležitá je spolupráce mezi učitelem a žákem při výuce, proto pojem výuková metoda zahrnuje i učební aktivity žáka. Snahou učitele je pomocí vhodně zvolené výukové metody dovést žáka k určitému osamostatnění a vytvoření jeho vlastního učebního stylu, který mu bude dále pomáhat při studiu.

Metody výuky patří mezi základní didaktické kategorie. Výuková metoda nikdy nepůsobí jako izolovaný činitel, ale pouze ve spojení s dalším činitelem, které průběh výuky ovlivňují a s jejichž pomocí učitel dosahuje výchovně-vzdělávacích cílů. Funkcí výukových metod je zprostředkování vědomostí a dovedností, aktivizační funkce (motivuje a aktivizuje žáka k činnosti), formativní funkce (formuje osobnost žáka), výchovná a komunikační funkce. (Maňák, Švec In Zormanová, 2012).

2.1 Klasifikace metod výuky

Pro potřeby mé práce se nejlépe hodí klasifikace dle Maňáka a Švece (2003). Jedná se o tzv. kombinovaný pohled na výukové metody, který je členěn do třech základních skupin:

- A. Klasické výukové metody
- B. Aktivizující výukové metody
- C. Komplexní výukové metody

A: Klasické výukové metody

Jiný název pro klasické metody výuky je tradiční výuka, charakteristické pro tyto metody je frontální výuka, kde je kladen důraz na předávání informací žákům od učitele. Z toho vyplývá, že učitel má dominantní roli. (Zormanová, 2012)

Jako klasické metody výuky uvádí (Maňák, Švec, In Zormanová, 2012) tyto metody:

- 1. Metody slovní
 - a) Monologické

- b) Dialogické (rozhovor, diskuze, dramatizace)
 - c) Metody písemných prací (v mateřské škole se nepoužívají)
 - d) Metody práce s učebnicí, knihou
2. Metody názorně – demonstrační
 - a) Pozorování předmětů a jevů
 - b) Předvádění obrazů a předmětů, pokusů, činností
 - c) Projekce statická, dynamická
 3. Metody praktické
 - a) Návuk pohybových a pracovních dovedností
 - b) Dětské pokusy a laboratorní činnosti
 - c) Pracovní činnosti
 - d) Grafické a výtvarné práce

B: Aktivizující výukové metody

Aktivizující výukové metody jsou založeny na řešení problémových situací, působí na dítě stimulačně a rozvíjí jeho tvořivé myšlení. Rovněž slouží jako prostředek k aktivizaci dětí (Zormanová, 2012).

Mezi aktivizující metody výuky jsou řazeny dle Maňáka, Švece (2003) tyto:

1. Diskusní metody
2. Metody řešení problémů
3. Metody situační
4. Metody inscenační
5. Didaktické hry

C: Komplexní metody výuky

Komplexní metody výuky jsou ucelenou kombinací a propojení několika základních prvků didaktického systému. Je to tedy propojení výukových metod a organizačními formami výuky, didaktickými prostředky nebo životními situacemi. (Zormanová, 2012)

Mezi komplexní metody jsou řazeny (Maňák, Švec, 2003):

1. Frontální výuka
2. Skupinová a kooperativní výuka
3. Partnerská výuka

4. Individuální a individualizovaná výuka, samostatná práce žáků
5. Kritické myšlení
6. Brainstorming
7. Projektová výuka
8. Výuka dramatem
9. Otevřené učení
10. Učení v životních situacích
11. Televizní výuka
12. Výuka podporovaná počítačem
13. Sugestopedie a superlearning
14. Hypnopedie

Velmi vhodné pro ucelenou představu a metodách výuky je také rozdělení dle Peciny a Zormanové, které zahrnuje i ty metody, které se v literatuře běžně neuvádí. (Zormanová, 2012) Dle mého názoru jsou využitelné i při výuce v mateřských školách. Jsou to tyto metody:

1. Metody zprostředkování hotových vědomostí, dovedností a návyků
 - a) Metody slovní (vysvětlování, popis)
 - b) Metody názorně demonstrační (předvádění a pozorování)
 - c) Metody dovednostně praktické (frontální experimentování, napodobování, práce ve cvičné dílně a v kuchyni, na školní zahradě)
2. Metody aktivní práce dětí (metody aktivizující, problémové)
 - a) Samostatná práce, zařadila bych sem i samostatnou hru
 - b) Diskusní metody (rozhovor, dialog, diskuse)
 - c) Problémová metoda (metoda řešení problémových situací, otázek a úkolů)
 - d) Metody inscenační a situační
 - e) Didaktické hry
 - f) Brainstorming
 - g) Projektová výuka
 - h) Kritické myšlení
 - i) Televizní výuka
 - j) Problémově orientovaná práce s počítačem
 - k) Problémově orientované experimentování
 - l) Problémově orientované skupinové a kooperativní vyučování

m) Problémově orientované vycházky, exkurze a jiné mimoškolní akce

Žádná z výše uvedených klasifikací metod výuky však nepostihuje a ani nemůže postihnout přehled všech metod výuky. (Zormanová 2012)

2.2 Moderní výukové metody

Jak uvádí Jarošová (2012) abychom co nejvíce rozvíjeli osobnost dítěte, měli bychom uplatňovat v jeho vzdělávání odpovídající metody výuky. Tyto metody kladou důraz na respektování individuality dítěte, úctu k dítěti, podporu jeho vlastních aktivit, vlastní prožitky a zkušenosti. Cílem moderních výukových metod je, aby nám dítě bylo partnerem.

„Vhodné jsou metody prožitkového a kooperativního učení hrou a činnostmi dětí, které jsou založeny na přímých zážitcích dítěte, podporují dětskou zvědavost a potřebu objevovat, podněcují radost dítěte z učení, jeho zájem poznávat nové věci.“ (Jarošová, 2012, s. 2)

Jarošová (2012) dále uvádí, že ve výuce předškolních dětí by mělo být uplatněné situační učení, založené na vytváření a využívání situací, stejně jako tvořivá dramatika. Velkou roli sehrává také spontánní sociální učení, založené na principu nápodoby, které poskytuje dítěti vhodné vzory chování a základy hodnot a postojů, na nichž je založena naše společnost. Nejdůležitější roli v procesu učení zastává hra, která využívá přirozeného toku myšlenek dítěte, spontánních nápadů a poskytuje dítěti prostor pro vlastní plány dítěte a spontánní aktivity.

2.2.1 Prožitkové učení

Dle Jarošové (2012) prožitkové učení je učení pomocí hry nebo činnosti, do které je dítě vnitřně zainteresováno, motivováno a citově je prožívá. Činnosti jsou prováděny formou hry a podporují u dětí tvořivost a vlastní iniciativu. Učení prožitkem je charakteristické spontánností, poznáváním a objevováním nových věcí, rozvojem komunikačních dovedností, aktivitou dětí, tvořivostí, manipulací s reálnými předměty, experimentováním a celostností (zapojení všech smyslů a obou mozkových hemisfér). Tato metoda výuky je velice efektivní a má hluboký a trvalý dopad na formování osobnosti dítěte

2.2.2 Kooperativní učení

Kooperativní učení je metoda výuky založena na spolupráci žáků při řešení určitého problému. (Maňák, Švec, 2003)

Jarošová (2012) uvádí, kooperativní učení je charakteristické pozitivní vzájemnou závislostí dětí (kdy se děti učí spolupráci ve skupině ne soupeření), interakcí tváří v tvář (dohodnutí se na vyřešení problému, hledání kompromisu), osobní odpovědností všech dětí ve skupině, využití interpersonálních a skupinových dovedností (dětí se při činnosti domlouvají, řeší mezi sebou vzniklé problémy, dovedou ustoupit ve prospěch ostatních a zároveň se učí i prosadit svůj názor) a v poslední řadě reflexí skupinové činnosti. V mateřské škole využíváme kooperativního učení především při dětských hrách, pohybových hrách, konstruktivních činnostech, tvořivých činnostech a činnostech, při kterých děti musejí řešit nějaký problém.

2.2.3 Situační učení

Dle Maňáka a Švece se situační učení vztahuje na řešení reálných životních situací. Podstatu tvoří řešení problémového případu, který odráží nějakou reálnou událost, jejíž řešení není jednoznačné.

Jak uvádí Jarošová (2012) situační učení se projevuje ve využívání předem plánovaných situací, ale i v neočekávaných situacích, které mohou nastat během celého dne v mateřské škole. Například v zimě na vycházce začne padat sníh, využijeme vzniklé situace k tomu, abychom děti seznámili s vlastnostmi sněhu, necháme sníh roztát a ukážeme dětem kolik je v něm nečistot. Situace využijme k získávání poznatků o ochraně zdraví, správném oblékání atd.

2.2.4 Dramatická výchova

Jak uvádí J. Valenta in Maňák a Švec (2003) v poslední době zájem o dramatickou výchovu v metodách výuky stále stoupá. Dramatická výchova je chápána jako systém aktivního sociálně uměleckého učení s využitím prvků a prostředků dramatu a divadla.

Maňák a Švec (2003) uvádí, že ve výuce cizích jazyků se často využívá hraní rolí ve dvojicích, které je jakousi průpravou pro složitější situace (např. děti si hrají na rodiče a dítě, hrají si na návštěvu koupaliště atd.)

Jarošová (2012) uvádí, že dramatická výchova se v mateřské škole promítá především v provádění různých říkadel s pohybem, pantomimy, kdy děti předvádí různé situace, činnosti, osoby, zvířata.

Ve výuce jazyků se často uplatňuje dramatizace pohádek a kratších scének.

2.2.5 Hra

Ve výuce cizího jazyka je hra nejdůležitějším aspektem. Jedná se především o hru pohybovou, námětovou a dramatickou. Ale může se jednat i o volnou hru dětí, při které často i nevědomky používají slova cizího jazyka.

3 Organizační formy výuky v předškolním vzdělávání

Dle Průchy (2004) organizační formy výuky jsou definovány jako prostředky, způsoby organizace výuky, vztahující se k uspořádání prostředí, způsobům organizace činností učitele a žáků v určité vzdělávací situaci.

3.1 Klasifikace forem výuky

Podle prostředí se organizační formy výuky rozlišují: výuka ve třídě, ve specializovaných prostorách školy, v přirozeném prostředí

Podle uspořádání žáků se rozlišuje: frontální vyučování, skupinové vyučování.

Vzhledem k rozdělení rolí žáků se rozlišuje na: kooperativní učení a formy individualizovaného vyučování. (Průcha a kol.; 2004; s. 148)

3.2 Definice forem výuky

Výuka ve třídě se uskutečňuje v prostorách třídy, herny mateřské školy.

Výuka ve specializovaných prostorách se uskutečňuje například v tělocvičně, třídě vybavené ICT tabulí, na školní zahradě atd.

Výuka dítěte v přirozeném prostředí se zpravidla uskutečňuje v jeho domácím prostředí.

„Frontální výuka se vyznačuje společnou prací žáků ve třídě s dominantním postavením učitele, který řídí, usměrňuje a kontroluje veškeré aktivity žáků; výuka se orientuje převážně na kognitivní procesy, hlavním cílem je, aby si žáci osvojili maximální množství poznatků.“ (Maňák, Švec; 2003; s.133)

Frontální výuka bývá také někdy označována pojmem hromadná výuka. Komunikace při této organizační formě výuky probíhá převážně jednostranně, směrem od učitele k žákům, tzn. učitel stanovuje úkoly i tempo a žáci vynakládají minimální aktivitu. Odpovědnost za plnění zadaných úkolů je plně v rukou učitele. Uspořádání třídy je stálé.

Skupinová výuka je podle Žáka (2012) charakterizována jako spolupráce žáků ve skupinách (dvojice nebo větší skupiny), které jsou utvořeny podle různých kritérií (např. obtížnosti úkolu, výkonu a učebního tempa žáků). Je založena na spolupráci žáků a komunikace probíhá jak mezi žáky ve skupině tak i mezi skupinou a učitelem. Část odpovědnosti za plnění zadaných úkolů je přenesena na žáky ve skupině. Uspořádání třídy je flexibilní a umožňuje reorganizaci pracovních míst podle velikosti a charakteru skupiny.

Jak uvádí Maňák, Švec (2003) při skupinové výuce učitel řídí činnost žáků ve skupině jakoby zpovzdálí. Do popředí vystupuje spolupráce žáků ve skupině na rozdíl od vyučovací a organizační činnosti učitele při frontální výuce.

Kooperativní výuka je dle Žáka (2012) založena na spolupráci žáků při řešení problému nebo úkolu, rozdělení rolí žáků ve skupině, sdílení názorů, zkušeností a prožitků a vzájemné pomoci členů skupiny.

„Individualizovaná forma výuky zdůrazňuje didaktický princip individuálního přístupu k žákům, vnitřní diferenciaci, tj. diferenciaci cílů i metod výuky, avšak při zachování frontální výuky.“ (Zormanová, 2012, s. 83)

Dle Žáka (2012) individualizovaná forma výuky vznikala v rámci reformní pedagogiky a v současnosti existují v alternativních školách (tj. montessori, waldorfské, daltonské, freinetovské a jenské).

Pro individualizovanou výuku je podle Maňáka, Švece (2003) typická aktivita žáka a individuální přístup k žákům formou vnitřní diferenciaci a to je např. individuální úkoly, prodloužený výklad, respektování individuálního stylu učení, zařazení tiché práce a potřeby relaxace, respektování odlišností každého žáka (např. hyperaktivita, SPU).

4 Výuka cizích jazyků v mateřské škole

Dle Smolíkové (2006) Národní plán výuky cizích jazyků na roky 2006 – 2008 počítá s tím, že děti by se měly se základy cizího jazyka seznamovat už v posledním roce mateřské školy.

Jak uvádí Bučková (2012) výuka cizích jazyků (angličtiny) je součástí vzdělávací nabídky mnoha mateřských škol. Výuka angličtiny v mnoha mateřských školách je brána jako doplňková činnost k hlavnímu vzdělávacímu programu a probíhá v zájmových kroužcích nebo kurzech. Nejlepší formou výuky angličtiny je její zařazení do vzdělávacího programu v průběhu celého dne. Pro děti je tato forma nejpřirozenější, když je seznamuje s jazykem učitelka, kterou dobře znají a ke které mají důvěru.

Z jistých výzkumů, (provedených v USA v 90 letech), vyplynulo, že nikde na světě se výuce cizích jazyků v mateřských školách nevěnuje taková pozornost a už vůbec nemá masový charakter tak jako v České republice. (Jeřábková, 1993, s. 136).

Je vhodné si položit otázku, v čem spočívá smysl výuky cizích jazyků v mateřské škole. „Harwardský profesor Carrolla potvrdil, že čím je dítě mladší, tím lépe a rychleji se cizímu jazyku učí.“ (Jeřábková, 1993, s. 137).

Tato definice je doložena neuropsychologickými výzkumy a potvrzuje ji i jazykové – pedagogická a lingvistická literatura. „Plasticita mozku dítěte mezi 4 – 8 rokem jeho života mu umožňuje přijímat jazykové lekce v libovolném pořadí a také snadný přechod z jednoho jazyka do druhého. Osvojování cizího jazyka v předškolním věku má vliv i na komplexnější formy mateřštiny, na lepší zvládnutí slovní zásoby v dalších jazycích a také schopnost učit se jiným cizím jazykům i v dospělosti.“ (Jeřábková, 1993, s. 137)

Lze z toho tedy vyvodit závěr, že děti v předškolním věku se cizímu jazyku učí nejlépe a jsou schopny bez velké námahy zvládnout slovní zásobu a osvojit si perfektní výslovnost bez špatného přízvuku. (Jeřábková, 1993, s. 137)

Dle Bučkové (2012) je smysl výuky cizího jazyka ve vytváření klíčových kompetencí dle RVP PV, zejména kompetence k učení, komunikativní kompetence a kompetence k řešení problémů (okrajově i kompetence sociální a personální, činností a občanské). Cizí jazyk je u dítěte prostředkem dalšího poznávání a komunikace. Nejde tedy o učení se cizímu jazyku jako takovému (paměťové učení slovíček a frází).

Bučková (2012) uvádí, že včasné zahájení výuky cizího jazyka u dítěte má vliv na schopnost dobře se učit i jazyk mateřský, podporuje rozvoj poznávání a tvořivosti dítěte, je prostředkem socializace dítěte ve třídě a je vhodným motivačním a aktivizujícím prvkem.

4.1 Jak se dítě učí cizí jazyk

„Dítě má vrozenou schopnost učit se jazyk.“ (Dunn, 2003, s.36). Jak uvádí Dunn (2003) dítě už se naučilo rodný jazyk – tedy ještě stále se ho učí a vyvinulo si tak vlastní učební strategie. Tím pádem dokáže použít stejné učební strategie i pro učení se cizímu jazyku.

Z výše uvedeného vyplývá, že se dítě chce učit cizí jazyk stejně tak jako se učilo jazyk mateřský.

Dunn (2003) uvádí že, u dítěte učení se cizímu jazyku není něco, co působí izolovaně, ale stává se součástí jeho učení se o každodenním životě. Protože ve výuce jazyka se prolíná mnoho oborů (umění, zpěv, matematika, věda).

Dítě učí cizí jazyk v několika fázích (Dunn, 2003):

1. Období ticha – Dítě komunikuje s učitelem a spolužáky pomocí gest a hlavně očního kontaktu. Učí se první slova v cizím jazyce, ale není to pro ně příliš uspokojující, jelikož ještě nedokážou vyjádřit vše, co potřebují (mají cizí slova zařazená pouze v pasivním jazyce). Nejjednodušší a nejzábavnější v tomto období je učit se slovíčka formou hry. Zvláště používání písni, říkanek a rýmovaček pomáhá v raném věku k rozvoji jazyka.
 2. Mezistupeň – Děti zhruba po měsíci začínají používat jednoduché fráze, které aplikují na všechny životní situace (např. „*No, I don't.*“, „Ne, já ne“ použito dítětem při neúčasti při pohybové hře.). Rovněž opakují po učiteli jednotlivá slova, ale často s chybami ve výslovnosti.
 3. Průlom – Děti začínají plynule hovořit a to ze dne na den. Zjistili, že dokážou tvořit svůj vlastní jazyk a hovořit o věcech ze své vlastní zkušenosti. Umí zahájit diskuzi a aktivně se jí účastnit. Jejich aktivní i pasivní slovní zásoba je čím dál větší.
- Porovnávání jazyků – Po půl roce děti dokážou rozlišit mezi správnou a nesprávnou výslovností.

Překladové schopnosti – Pro děti je přirozené přecházet z jednoho jazyka do druhého. Překládají celé věty mladším dětem nebo i rodičům.

Myšlení v cizím jazyce – Po nějakém čase dítě začne myslet v cizím jazyce, to znamená, že překládá svým rodičům, aniž by předtím přemýšlelo nad obsahem sdělení ve svém rodném jazyce.

„Děti jsou pyšné na to, že dokážou ukazovat svoje jazykové schopnosti.“ (Dunn, 2003, s.37)

Dítě rozumí v cizím jazyce více, než dokáže samo vyjádřit. Proto by období ticha (tzv. silent period) mělo být respektováno a učitel by měl zpočátku používat aktivity, kde porozumění jazyku lze vyjádřit neverbálně nebo za použití minima jazyka. Takovým aktivitám říkáme total physical response (TPR), kdy dítě porozumění jazyku vyjadřuje pohybem nebo konkrétní činností. Typickou aktivitou je hra „*Simon says*“ (Kuba řekl). (Vraštilová, Pištora, 2014) Další aktivitou TPR je např. hudebně pohybová hra „*If you happy and you know it, clap your hands.*“ (Když jsi šťastný a víš o tom, zatleskej.)

Dunn (2003) uvádí, děti se učí cizí jazyk tak, že ho vstřebávají ze svého okolí a chtějí hovořit o vytvořeném cizojazyčném prostředí. Jak uvádí Scott (2007) děti ve věku od pěti do sedmi let chtějí v cizím jazyce hovořit o tom, co dělali nebo slyšeli. Rozumějí anglickým pokynům od učitele, umí používat v cizím jazyce logické argumenty a zdůvodnění toho co a proč dělají. Děti také chtějí používat svou představivost a plánovat aktivity za pomoci anglického jazyka. Dunn (2003) říká, že děti se učí tím, že provádějí určité činnosti a vstřebávají jazyk, který se s nimi pojí. Nejlépe se učí jazyk tak, pokud aktivity zahrnují jejich fyzickou, mentální i emocionální stránku. Rovněž je pro děti snadnější zapamatovat si cizí slova pokud se nacházejí v určitém kontextu. Měli bychom zařazovat studium cizího jazyka pomocí říkanek a podobných aktivit.

Jak je již uvedeno výše, jsou děti v předškolním období velmi citlivé na vnímání rytmu řeči.

Vraštilová a Pištora (2014) uvádí, že děti rády zpívají písničky a obecně rytmizují, hudba a rytmus jim napomáhají v imitaci cizího jazyka (výslovnost, přízvuk, melodie a rytmus řeči). Z tohoto důvodu je vhodné využívat písně, básničky a říkadla ve výuce cizího jazyka od samého počátku. Rozlišujeme několik typů písniček, básniček a

říkadel, např. akční (spojené a fyzickou aktivitou), počítačí, kánonové, pro zvláštní příležitosti (vánoční, narozeninové) a rytmizující.

5 Současné trendy ve výuce anglického jazyka

Smolíková (2006) uvádí, že ve výuce cizího jazyka je možno uplatnit dvě základní metody výuky a to přímou a nepřímou. Nepřímá metoda je charakteristická tím, že učení se cizímu jazyku přijde na řadu až po zafixování mateřského jazyka a spočívá v paměťovém učení. Nepřímá metoda výuky jazyka je pro předškolní dítě naprosto nevhodná. Naproti tomu přímá metoda je založena na osvojování si cizího jazyka obdobně jako jazyka mateřského. Přímá metoda vychází z běžné komunikace s dítětem v cizím jazyce. Důležité je při této metodě poslech cizího jazyka a vzájemná citová vazba s vyučujícím.

Jak uvádí Těthalová (2010) při výuce anglického jazyka by se mělo komunikovat jen anglicky a výuka by především měla probíhat formou hry. Velmi vhodné je také mluvit pomalu, výrazně artikulovat, doprovázet slova pohyby nebo obrázky. Při výuce anglického jazyka se dítě nejprve učí pojmenovávat věci okolo sebe, svou rodinu, zvířata atd., učí se písničky a básničky, s jejichž pomocí si rozšiřuje aktivní slovní zásobu.

V současnosti je trendem ve výuce anglického jazyka v mateřských školách používat k seznámení se s cizím jazykem a jeho výuce zástupnou, svým způsobem zvláštní postavu, například plyšového maňásk. Tento maňásek mluví pouze cizím jazykem a jazykové úsilí dítěte se zaměřuje správným směrem na konverzaci s ním.

V poslední době je pro výuku anglického jazyka velmi známá a používaná metoda Wattsenglish. Metoda Wattsenglish vychází z přirozeného osvojování si řeči, kdy se dítě učí používat anglický jazyk okamžitě při běžných situacích. Tato metoda respektuje 4 základní fáze učení – 1. slyším, vidím, chci to říct; 2. opakuji a automatizuji; 3. reaguji; 4. mluvím. Pro výuku anglického jazyka metodou Wattsenglish je vytvořena ucelená a návazná metodika výuky - učebnice Wow!, DVD, CD, obrázkové flash karty a plyšový maňásek. (Metoda Wattsenglish, 2016)

5.1 Zásady výuky anglického jazyka v mateřské škole

Průvodce metodikou výuky angličtiny v mateřské škole I., kterou vydal Výzkumný ústav pedagogický v Praze, stanovil tyto zásady, které musí výuka angličtiny v předškolním věku akceptovat:

1. Schopnost porozumět

Jelikož výuka anglického jazyka vychází ze stejného principu jako učení se mateřskému jazyku. To znamená, že děti jsou schopny rozumět základním významům slov, ale ještě nejsou schopny samostatného projevu v cizím jazyce. Děti reagují na podměty vyslovený v cizím jazyce, aniž by rozuměli sdělení jako celku. Porozumění je podporováno mimikou, gestikulací, obrázky nebo loutkami.

2. Využití her a pohybu

Děti se prostřednictvím her, scének, soutěží, písniček, povídaní a pohybu přirozeně seznamují s angličtinou. V průběhu hry se děti baví a zároveň i učí.

3. Nepřímé učení

Děti přímo nerozlišují cizí jazyk od jazyka mateřského. Berou ho jako součást reality, kterou prožívají. Anglická slova proto zapojujeme do pohádky, říkanky nebo hádanky, které děti rády napodobují a cizí jazyk si tak nepřímo osvojují.

4. Rozvíjení představivosti

Děti mají velkou fantazii a představivost a proto gradace příběhu v pohádkách a písničkách jim umožňuje pracovat s anglickým jazykem stejně jako s mateřským jazykem.

5. Aktivace všech smyslů

Lepšímu osvojování cizího jazyka napomáhá vícesmyslové vnímání. Výuku anglického jazyka proto zpestřujeme prostřednictvím různých činností na zapojování všech smyslů. Jsou to především manipulativní činnosti, konstruktivní a grafické činnosti, smyslové a psychomotorické hry a pohybové a hudební aktivity.

6. Střídání činností

Děti v předškolním období se zpravidla na jednu činnost soustředí jen několik minut, proto musí být výuka anglického jazyka pestrá, živá a spojená s hrou a pohybem. Aktivitu střídáme zhruba po pěti až deseti minutách a střídáme aktivitu podněcující činnost s aktivitami zklidňujícími. Vhodnou motivací je zapojování aktivit, které děti už znají, protože jim to zvyšuje sebevědomí, pocit jistoty a chuť do dalšího učení.

7. Upevňování

Důležitou součástí výuky cizího jazyka je časté opakování a upevňování již známých slov a činností. Dítě potřebuje delší čas na vstřebání cizího jazyka, než je schopno ho aktivně používat. K odstranění stresu z mluvení je vhodné použít sborového opakování.

8. Individuální přístup

Děti mají rády individuální pozornost učitele/lektora. Velmi důležitá je také pochvala – nejenom za samostatný, správný projev, ale i o pokus a snahu o správnou reakci

9. Užití cizího i mateřského jazyka

Učitel při výuce anglického jazyka mluví na děti pokud možno pouze anglicky. Mateřský jazyk používá jen výjimečně, např. aby podpořil sebejistotu dětí nebo aby jim pomohl vyjádřit to, co v anglickém jazyce ještě nedovedou.

10. Uplatnění pozitivní motivace

Pochvala má ve výuce anglického jazyka nezaměnitelnou roli a podporuje motivaci dětí. Učitel chválí děti v průběhu hodiny cizího jazyka, za každou projevenou snahu, i na závěr lekce. (10 zásad výuky předškolních dětí, 2016)

6 Výzkumné šetření

Výzkumný problém

Používání konkrétních metod a forem výuky anglického jazyka v mateřských školách.

Cíl výzkumu:

Výzkum si klade za cíl zjistit použití metod a forem výuky anglického jazyka ve vybraných mateřských školách.

Výzkumná otázka:

Jaké metody a formy výuky anglického jazyka používají učitelé v mateřských školách?

Výzkumné metody:

K dosažení cíle výzkumného šetření jsem použila dotazník vlastní konstrukce a metodu přímého pozorování výuky anglického jazyka v mateřských školách.

Nestandardizovaný dotazník vlastní konstrukce vyplňovali respondenti v elektronické podobě. Dotazník je uveden v příloze B. Dotazník se celkem skládal z 12 otázek, z toho jich bylo 6 uzavřených, 3 otevřené a 3 škálové. U dvou otázek (konkrétně u otázky č. 6 - Jaké organizační formy výuky anglického jazyka používáte nejčastěji a otázky č. 7 - Jaké metody výuky anglického jazyka používáte nejčastěji) bylo možné označit více možností.

Přímé pozorování výuky anglického jazyka jsem provedla celkem ve třech vybraných mateřských školách. Výsledky pozorování jsem zaznamenávala do záznamového archu, který jsem viděla při své praxi v jedné mateřské škole. Záznamové archy jsou uvedeny v příloze C. Všechny mateřské školy, ve kterých jsem výuku pozorovala, byly bilingvální (tedy česko – anglické). Výuku anglického jazyka jsem pozorovala v těchto mateřských školách vždy po dobu jednoho dopoledne, kdy probíhala hlavní výchovně – vzdělávací činnost. Pozorovala jsem především učitelku, její volbu metod a forem výuky anglického jazyka, naplňování stanovených vzdělávacích cílů a k tomu vedoucí konkrétně zvolené činnosti. Cílem pozorování bylo zjistit aktuální metody výuky anglického jazyka v mateřských školách stejně jako volbu organizačních forem výuky anglického jazyka. Dílčím cílem bylo posoudit, zda jsou zvolené činnosti vhodně přizpůsobeny specifickým potřebám dětí předškolního věku.

6.1 Charakteristika výzkumného souboru

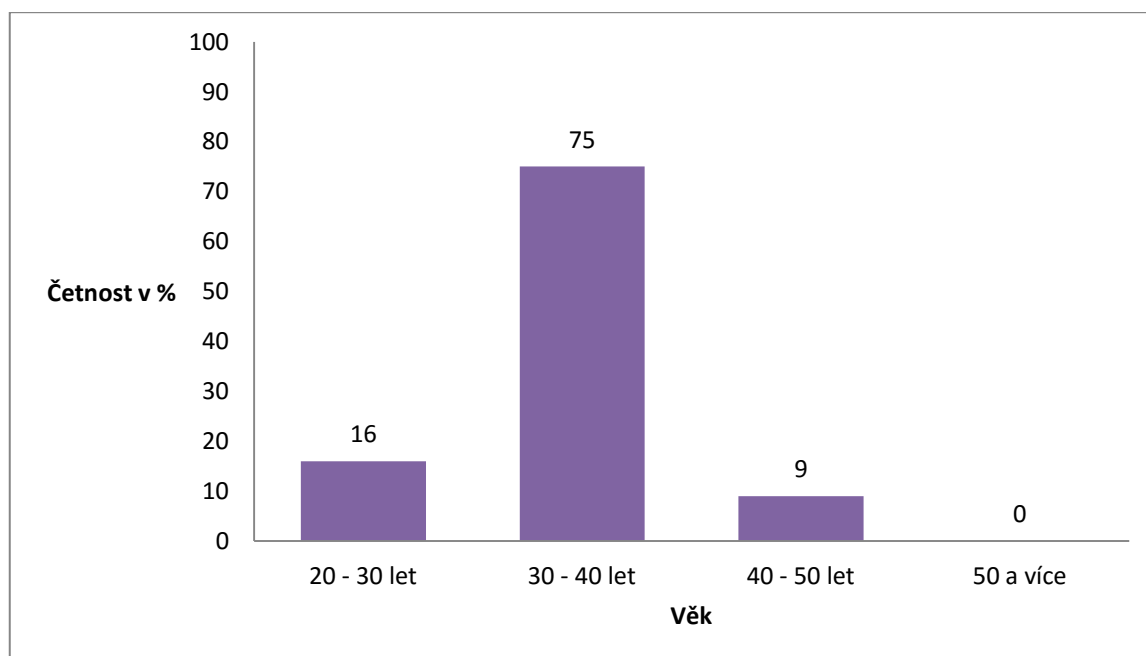
Výzkumný soubor se skládal z 50 respondentů, kteří vyplňovali dotazník v elektronické podobě. Dotazník je uveden příloze B. Všichni respondenti měli zkušenosti s výukou anglického jazyka v mateřské škole. Respondenty byli především učitelé/učitelky bilingválních česko-anglických mateřských škol nebo anglických mateřských škol. Část respondentů tvořili učitelé/učitelky českých mateřských škol s nabídkou výuky anglického jazyka.

6.2 Prezentace výsledků výzkumného šetření

Tabulka 1: Pohlaví respondentů

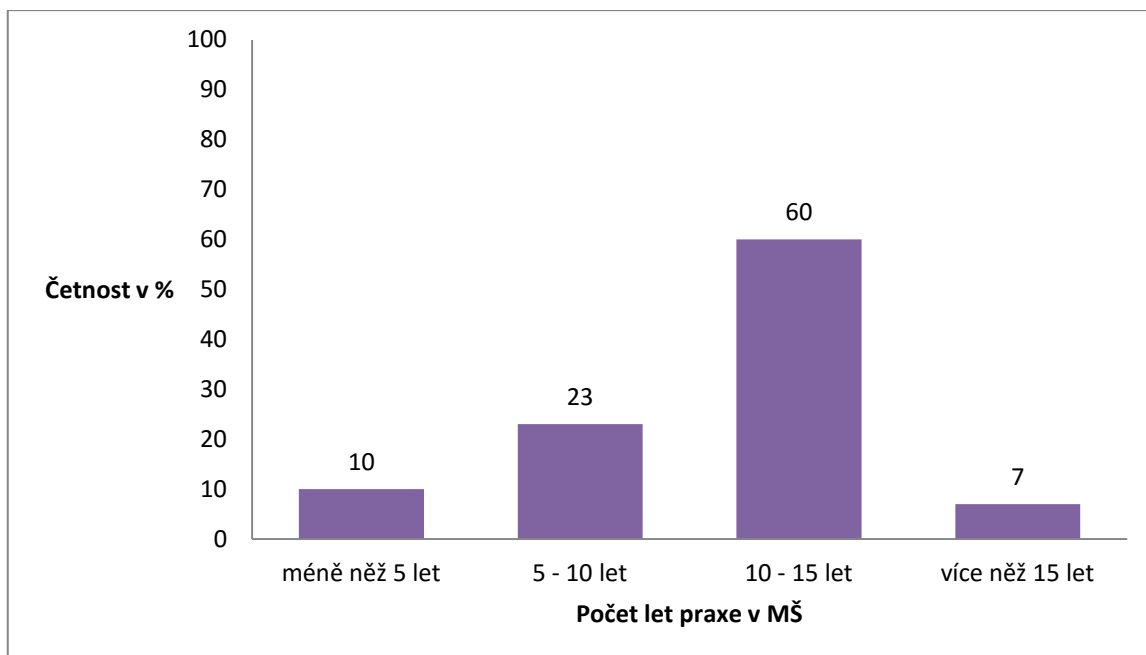
Pohlaví	Četnost	%
Žena	48	96%
Muž	2	4%

96% dotazovaných respondentů byly ženy, 4% respondentů tvořili muži.

Graf 1 – věk respondentů

Zjistila jsem, že nejvíce respondentů, konkrétně tři čtvrtiny, bylo ve věku 30 – 40 let.

Graf 2 – Počet let v praxi v mateřské škole

Zjistila jsem, že převážná většina učitelek zabývajících se výukou anglického jazyka v mateřské škole jsou učitelky s dlouholetou praxí nebo začínající učitelky.

Tabulka 2 – Důležitost výuky anglického jazyka

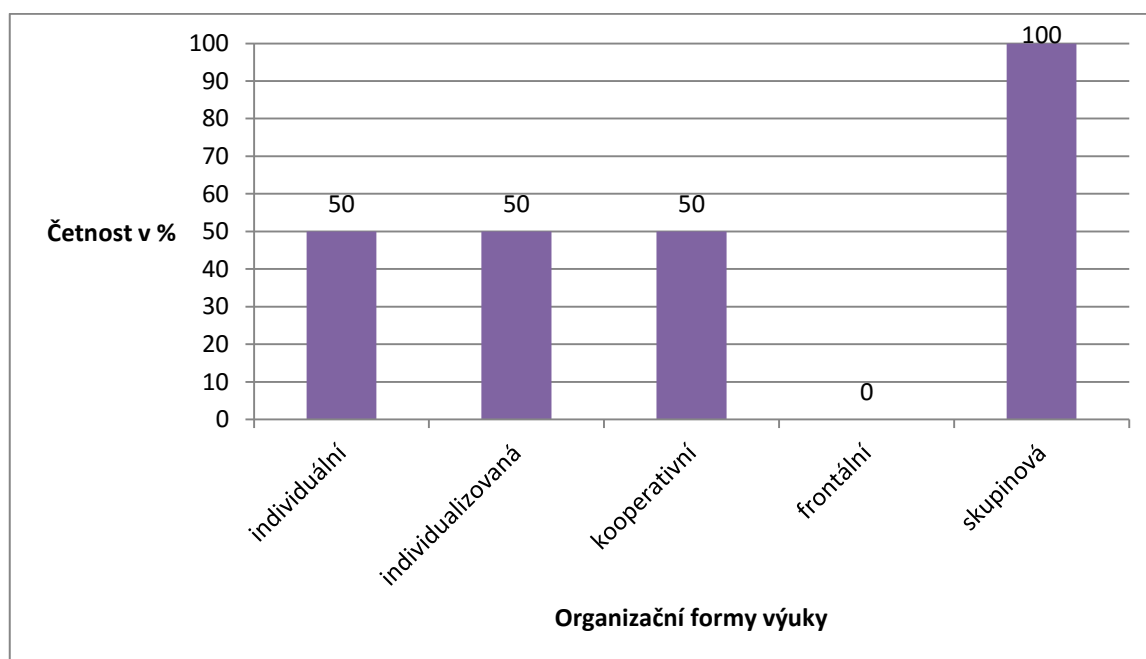
	Četnost	%
důležitou	41	82%
spíše důležitou	8	16%
ani důležitou, ani nedůležitou	1	2%
spíše nedůležitou	0	0
nedůležitou	0	0

Dle mého očekávání učitelky/učitelé považují rozvoj řeči (včetně osvojování si cizího jazyka) v předškolním období za důležité nebo spíše důležité.

Tabulka 3 – Jak často se věnujete výuce anglického jazyka v MŠ

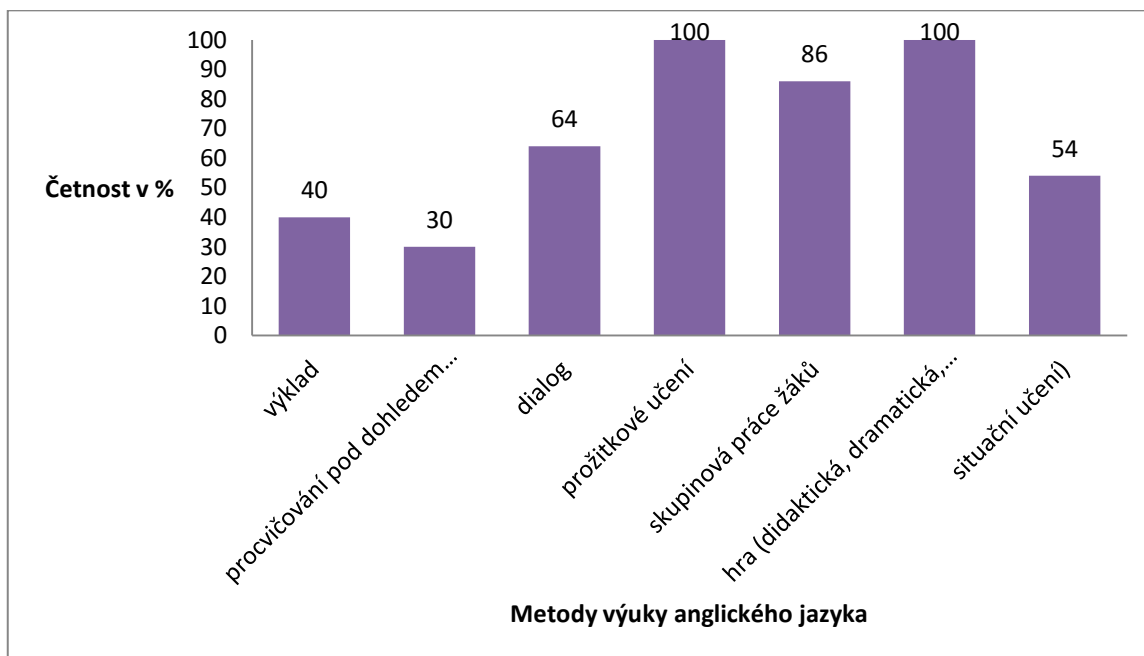
	Četnost	%
Denně – průběžně po kratších časových úsecích	38	76%
Denně – při řízené činnosti	10	20%
2x – 3x týdně	0	0%
Méně než 2x týdně	0	0%
Pouze v odpoledním volitelném kroužku	2	4%

Překvapilo mě, že v některých mateřských školách se věnují výuce anglického jazyka pouze v odpoledním volitelném kroužku, což je dle mého názoru velmi málo. Naopak pozitivním zjištěním pro mě bylo, že 76% dotazovaných uvedlo, že se zabývají výukou anglického jazyka průběžně po každý den. Nejspíše to bude tím, že dotazníky vyplňovali převážně učitelky/učitelé anglických nebo bilingválních mateřských škol.

Graf 3 – Organizační formy výuky anglického jazyka

Z grafu vyplývá, že všichni dotazovaní používají skupinovou formu výuky anglického jazyka v mateřské škole. Rovněž polovina učitelek někdy používá i kooperativní učení, individualizovanou formu výuky nebo individuální formu výuky angličtiny.

Graf 4 – Metody výuky anglického jazyka

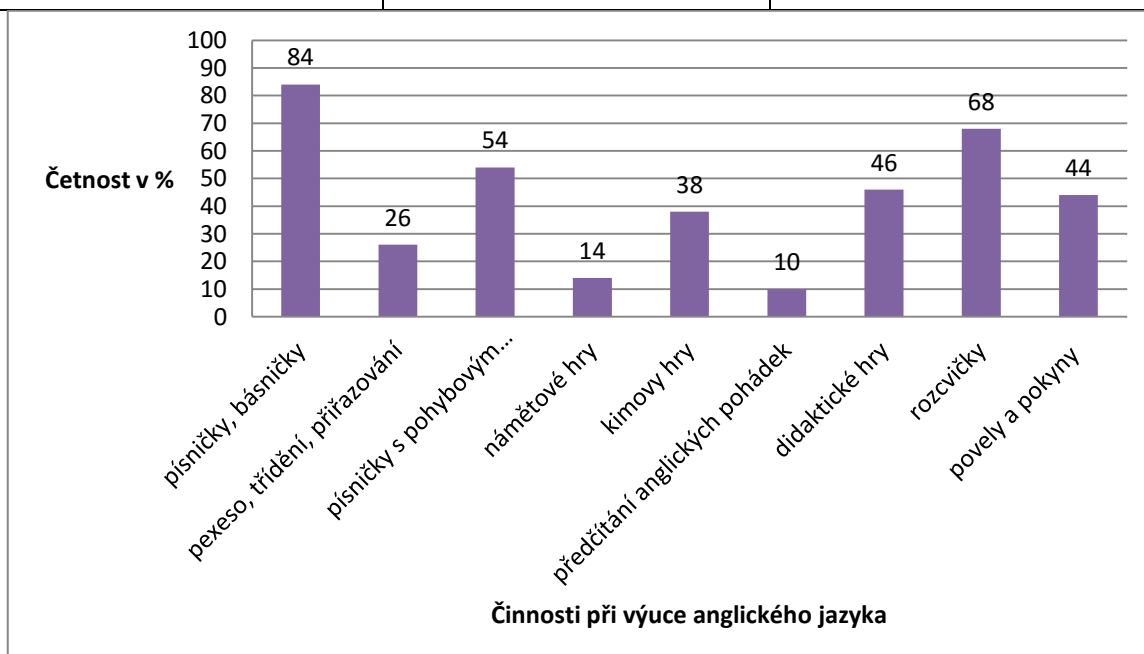
Všichni dotazovaní uvedli, že jako nejčastější metodu výuky anglického jazyka volí hru, důvodem je dle dotazovaných přirozené osvojování a poznávání jazyka hravou formou a prožitkové učení.

86 % dotazovaných uvedlo, že nejčastěji volí skupinovou práci žáků, jako důvod uvedli intenzivnější osvojování přizpůsobené stejné věkové skupině, dále uvedli, že si děti ve skupině navzájem pomáhají a spolupracují spolu, rovněž také řeší problémové situace.

64 % dotazovaných uvedlo, že často volí dialog/diskuzi pro výuku anglického jazyka, protože do diskuze se každý zapojí dle svých individuálních znalostí.

Tabulka 4 – Příklady činností s dětmi při výuce anglického jazyka

	Četnost	%
Písničky, básničky	42	84%
Pexeso, třídění, přiřazování	13	26%
Písničky s pohybovým doprovodem	27	54%
Námětové hry	7	14%
Kimovy hry	19	38%
Předčítání anglických pohádek (s dramatizací)	5	10%
Didaktické hry	23	46%
Rozcvičky	34	68%
Povely a pokyny v angličtině provází děti v průběhu celého dne	22	44%

Graf 5 – Činnosti při výuce anglického jazyka v mateřské škole

V této otevřené otázce 84% respondentů uvádí, že při výuce anglického jazyka s dětmi nejvíce uplatňují zpívání písniček a učení básniček (často i s pohybovým doprovodem).

68% respondentů uvádí, že při výuce anglického jazyka se jim nejvíce osvědčilo doprovázet činnosti vždy pohybovou aktivitou, například ve formě rozvíčky nebo pohybové hry

44% dotazovaných používá anglický jazyk ve formě pokynů a povelů, které provázejí děti po celý den. To znamená, že na děti mluví celý den pouze anglicky, je to především v těch školkách, kde výuku provádí rodilý mluvčí.

Tabulka 5 – Použití metodického materiálu při výuce aj

	Četnost	%
ANO	39	78%
NE	11	22%

78% respondentů odpovědělo, že používají při výuce anglického jazyka nějaký metodický materiál.

Tabulka 6 – Seznam metodických materiálů pro výuky anglického jazyka v MŠ

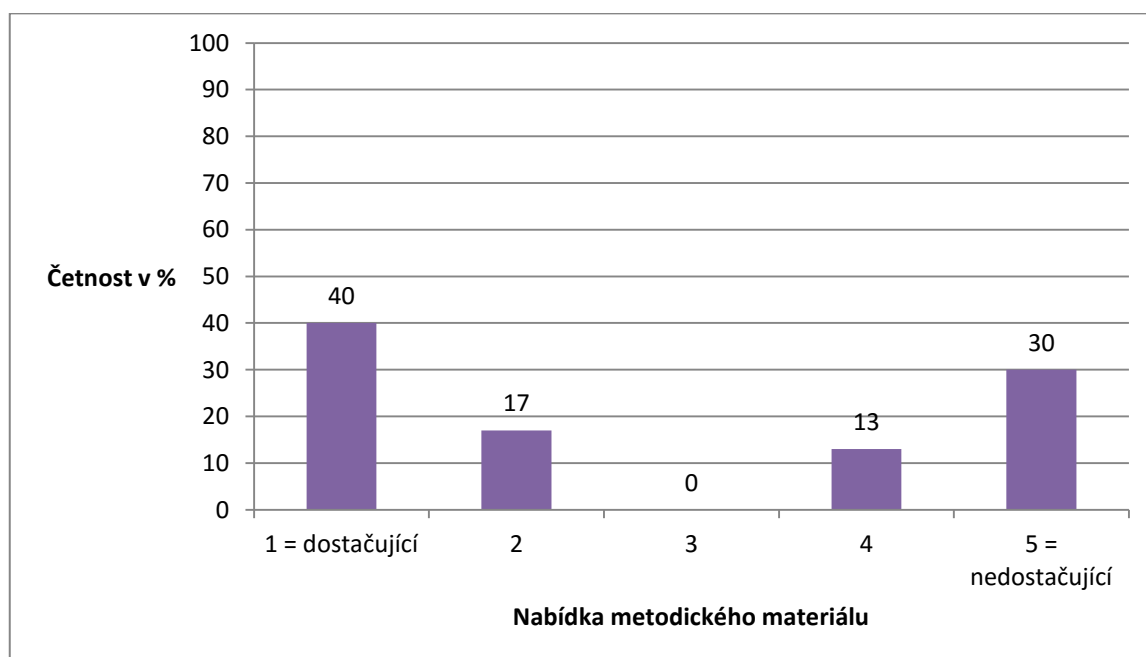
	Četnost	%
Vlastní metodický materiál	20	40%
Učebnice pro předškolní děti/ 1.st. ZŠ jen v angličtině (název i pokyny v angličtině)	8	16%
Učebnice pro výuku aj pro předškolní děti/1.st. ZŠ s názvem a pokyny v češtině	11	22%
Obrázkové anglicko – české slovníky	7	14%
Zpěvníky anglických písniček pro děti	8	16%
Flash cards (Flash karty s obrázky)	5	10%
Anglické učebnice pro učitele	4	8%

jak vyučovat aj v MŠ		
Jiné (časopisy, videa,...)	23	46%

Zajímavým zjištěním pro mě bylo, že si mateřské školy pro výuku anglického jazyka vytvářejí vlastní metodický materiál. Jsou to převážně ty mateřské školy, kde výuku anglického jazyka zajišťuje rodilý mluvčí, který si aktivity a činnosti s dětmi připravuje sám.

Překvapilo mě, že v České republice nejsou dostupné anglické učebnice pro výuku anglického jazyka pro předškolní vzdělávání. Většina z učebnic pro výuku anglického jazyka je určeno pro základní školy.

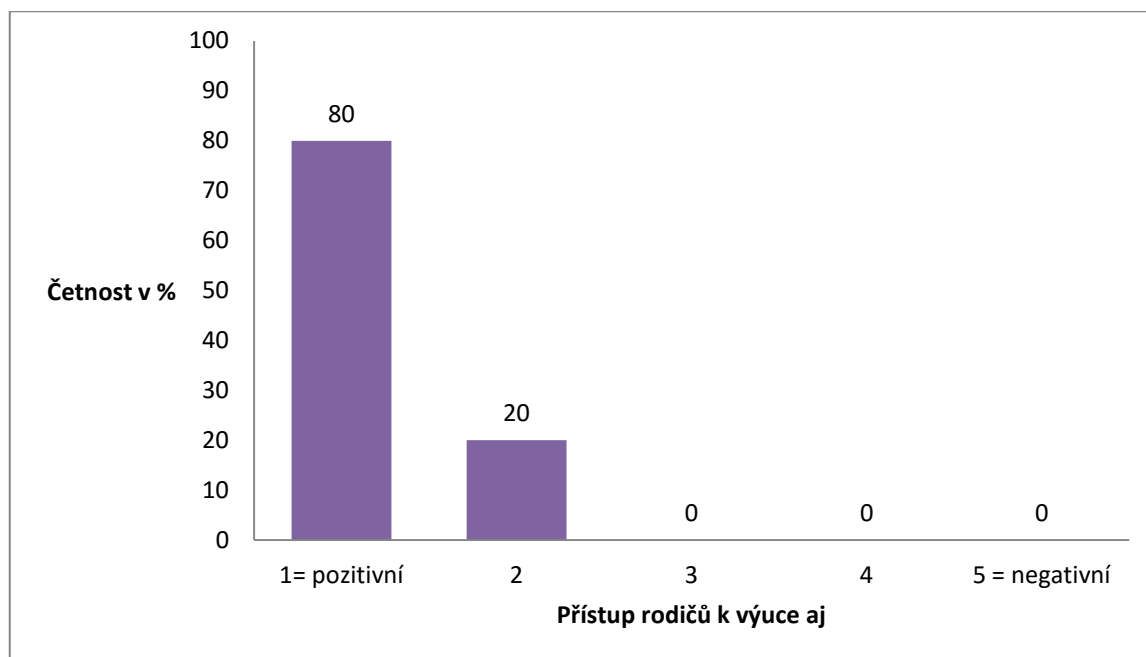
Mým cílem bylo zjistit konkrétní učebnice, které učitelky opravdu používají pro výuku anglického jazyka. Z nichž nejčastěji se objevovaly: Angličtina s Wow, Zig – Zag Island a Zig – Zag Magic, Teddy, Home, Patch.

Graf 6 – Dostatečnost metodického materiálu pro výuku anglického jazyka v MŠ

Zjistila jsem, že více než 43% respondentů považuje nabídku metodického materiálu pro výuku anglického jazyka za spíše nedostačující nebo nedostačující. Z tohoto je

vidět, že znalost cizího jazyka a potřeba ucelené metodiky pro jeho výuku již v předškolním věku, nabývá na důležitosti a i učitelky v mateřské škole si to uvědomují.

Graf 7 – Přístup rodičů k výuce anglického jazyka v MŠ

80% respondentů uvedlo, že přístup rodičů k výuce anglického jazyka v mateřské škole je pozitivní.

6.2 Pozorování výuky

Jako další výzkumný nástroj jsem použila metodu pozorování výuky v anglických mateřských školách. Pozorování jsem zaznamenávala do standardizovaného pozorovacího archu, který jsem viděla v jedné mateřské škole, kde jsem byla na praxi. Záznamové archy pozorování jsou uvedeny v příloze C.

Celkem jsem pozorovala výuku ve třech mateřských školách. V mnou navštívených bilingválních mateřských školách probíhala výuka anglického jazyka přirozenou formou. Nejčastěji prostřednictvím pohybových her, anglických básniček s pohybovým doprovodem, zpíváním anglických písniček nebo hraním didaktických her s anglickými slovíčky. Výuku jazyka zabezpečoval rodilý mluvčí, který byl ve dvou mateřských školách přítomen po celý den, každý den v týdnu. Do poslední mateřské školy docházel rodilý mluvčí dvakrát týdně na řízenou činnost. Ve všech mateřských školách rodilý mluvčí mluvil na děti pouze anglicky. Ve třídě byla přítomna vždy i česká učitelka,

která dětem, učícím se angličtinu teprve prvním rokem, pomáhala při činnostech v cizím jazyce. Všichni rodičí mluvčí v těchto mateřských školách měli pedagogické vzdělání, které získali ve své zemi. Tito rodičí mluvčí měli pro výuku předškolních dětí různé certifikáty a kurzy, absolvované v České republice, např. kurz respektujícího přístupu a komunikace s dítětem. Všichni lektori anglického jazyka, které jsem pozorovala, byli ženy.

Pozorovala jsem především vzdělávací činnost lektorky, její volbu organizačních forem a metod výuky. Dále její přístup k dětem, vhodnost motivace, obtížnost prováděných činností a zohlednění individuálních schopností dětí. Dále jsem sledovala reakce dětí na lektorku a na činnosti, které jim nabízela. Činnosti v anglickém jazyce probíhali zhruba 30 – 45 minut.

6.3 Shrnutí výsledků výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit aktuální stav využívání organizačních forem a metod při výuce anglického jazyka v mateřských školách. Z dotazníkového šetření vyplývá, že učitele používají nejčastěji skupinovou organizační formu výuky jazyka, to znamená, že činnosti provádí se skupinou čítající kolem 20 dětí. Jako další organizační formu uvedli kooperativní učení, individuální a individualizovanou výuku. Nejčastější metodou výuky anglického jazyka je hra a prožitkové učení. To vypovídá o tom, že učitelé už upustili od pouhého paměťového učení se cizímu jazyku a snaží se ho učit přirozeně, hravou formou, která je dětem nejbližší. Další často používanou metodou výuky anglického jazyka je skupinová práce žáků, kde se děti učí cizí jazyk a zároveň se učí pomoci druhému nebo respektovat jeho názor.

Mezi nejčastější činnosti při výuce anglického jazyka patří rýmování, zpívání písniček spojené s pohybovým doprovodem, rozcvičky a pohybové hry. Dále se pak děti učí anglický jazyk pomocí obrázkových kartiček (jejich tříděním a přiřazováním), četbou anglických pohádek nebo prostřednictvím kimovy hry.

Výsledky výzkumného šetření potvrdily mé domněnky, že v dnešní době většina učitelů přistupuje k výuce anglického jazyka v mateřské škole zodpovědně a přikládá jí značný význam.

Překvapilo mě, že učitelé považují nabídku metodického materiálu pro výuku anglického jazyka v mateřské škole za nedostatečnou. Téměř polovina učitelů a lektorů si materiál pro výuku anglického jazyka vytváří sami. Dle mého názoru se nabídka metodického materiálu pro výuku jazyka v mateřské škole zvýšila a kvalita tohoto materiálu stoupla. Nicméně stále chybí jakási ucelená metodika, jak správně děti učit cizí jazyk v předškolním věku.

Z pozorování výuky anglického jazyka ve vybraných mateřských školách vyplývá, že lektorka/učitelka zvolenými aktivitami zabezpečuje všestranný rozvoj dítěte. Učitelka přistupuje k dítěti respektujícím partnerským způsobem. Dítě má dostatek prostoru k sebevyjádření a sdělení svých zážitků a pocitů učitelce a ostatním dětem. Děti jsou v průběhu celé vzdělávací činnosti průběžně motivovány v anglickém jazyce. Převažuje kladné hodnocení a pochvala, ať už skupinová nebo individuální. Z pozorování výuky jazyka v mateřských školách je zřejmé, že hlavní vzdělávací činnost v anglickém jazyce probíhá v rozsahu 30 – 45 minut. Aktivity při výuce anglického jazyka byly vhodně zvoleny s přihlédnutím ke schopnostem dětí předškolního věku.

7 Diskuze výsledků

Zjištěné výsledky mého výzkumného šetření jsem porovnávala s výsledky Zdeňky Pailové (2010), která provedla podobný výzkum ve své bakalářské práci. Pailová pozorovala výuku anglického jazyka ve třech mateřských školách, ve dvou z nich ji zabezpečoval český učitel formou dopoledního nebo odpoledního kroužku a ve třetí mateřské škole výuku anglického jazyka vedla americká lektorka. Pailová se při pozorování orientovala na reakci dětí při výuce angličtiny. Pailová provedla také výzkumné šetření, formou dotazníku pro učitele a rodiče. Ze závěru jejího výzkumného šetření vyplývá, že výuka anglického jazyka je pro předškolní děti vhodná, děti mají zájem o jazyk, přístup učitelů a rodičů k jeho výuce je kladný.

Učitelé v mateřských školách považují výuku anglického jazyka za důležitou, měla by však probíhat přirozenou formou v závislosti na individuálních schopnostech dítěte. Rovněž přístup rodičů k výuce anglického jazyka, již v předškolním věku dítěte, je pozitivní. V těchto výsledcích se shodují se Zdeňkou Pailovou (2010).

Pailová ve svém výzkumném šetření uvádí, že při výuce anglického jazyka americkou lektorkou, děti lektorce nerozuměly a chtěly některé věci přeložit. S tímto tvrzením nesouhlasím, z mého pozorování výuky anglického jazyka lektory vyplývá, že děti nepotřebují při výuce jazyka doslovný překlad každého slova. Učí se anglický jazyk přirozenou formou, pomocí nápodoby a význam slov pochopí z kontextu dané činnosti.

8 Didaktická pomůcka

V současné době se uskutečňuje raná výuka cizích jazyků na mnoha školách a dalších vzdělávacích institucích. Začátek seznamování dítěte s cizím jazykem se výrazně posunuje do stále mladšího věku. *„Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání cizí jazyk mezi kompetencemi sice neuvádí, ale je to bezesporu jedna ze specifických složek sociálního a kulturního rozvoje dítěte.“* (Lánská, 2010, s.1)

Mým cílem je vytvořit didaktickou pomůcku pro výuku anglického jazyka v mateřské škole, uzpůsobenou specifickým vzdělávacím potřebám dítěte předškolního věku. Tato didaktická pomůcka je jakýmsi návodem pro učitele mateřských škol při prvotní výuce cizího jazyka u dětí. Zdroje uvedených aktivit jsou uvedeny v příloze A.

Aktivity vhodné k seznamování dítěte s cizím jazykem jsou seřazeny do několika skupin:

- pohybové hry (včetně TRP - Total Physical Response)
- dramatické hry
- hádanky, soutěže
- hudebně pohybové hry, říkadla, písně
- výtvarné a pracovní aktivity

Tyto aktivity jsou dále tematicky rozděleny do několika tematických oblastí (podle oblastí RVP PV) :

1. Dítě a jeho tělo
2. Dítě a jeho psychika
3. Dítě a ten druhý
4. Dítě a společnost
5. Dítě a svět

8.1 Pohybové hry

1 Dítě a jeho tělo

Naughty baloon (Neposlušný balonek)

Didaktický cíl: procvičování slovní zásoby určitého okruhu (části těla)

Pomůcky: balonek

Metodický postup: Dítě pinkne do balonku a řekne anglicky název části těla a poté další dítě. Děti se snaží udržet balonek co nejdéle ve vzduchu. Snažíme se udržet balonek co nejdéle ve vzduchu a aby se slova části těla neopakovala.

Obměna: Dítě pinkne do balonku, řekne anglicky část těla např. „*nose*“ (nos) a ostatní děti se dotknou svého nosu.

Molecules (Molekuly)

Didaktický cíl: procvičování číslovek a slovní zásoby částí těla, sluchová vnímavost, pozornost, vnímání rytmu, spolupráce ve skupině

Pomůcky: CD nahrávka nebo skladba hraná na klavír

Metodický postup: Děti se podle rytmu hudby pohybují po vymezeném prostoru. Jakmile hudba přestane hrát, učitel řekne anglicky číslo. Podle tohoto čísla děti vytvoří skupinky – molekuly. Na číslo „*two*“ vytvoří dvojici, na číslo „*four*“ čtveřici atd. Kdo se nestihne zařadit do určité skupinky, vypadává ze hry.

Obměna: Hru můžeme obměnit tak, že zadáváme části těla, kterých se každý musí chytit. Zavoláme např.: „*Three ears*“ („Tři uši“) a děti musí vytvořit trojice a každý v dané trojici se musí držet za ucho. Takto procvičujeme i názvy ostatních částí těla. Případně zvoláme části těla a děti musí vytvořit dvojice tak, aby se navzájem dotýkaly danými částmi těla. Například:

„*finger to knee*“ (prst ke kolenu)

„*shoulder to belly*“ (rameno k břichu)

„*hand to back*“ (ruka na záda)

Big mess (Velký nepořádek)

Didaktický cíl: procvičování slovní zásoby oblečení, věci denní potřeby, nábytku a částí bytu, předložky, vazby *there is / there are*, orientace v prostoru, pozornost

Pomůcky: oblečení, věci denní potřeby (hrnec, kartáček na zuby, hřeben, školní potřeby)

Metodický postup: Ve třídě uděláme za nepřítomnosti dětí velký nepořádek. Rozmístíme záměrně oblečení a věci denní potřeby na nesprávná místa. Například kartáček na zuby na stůl, hřeben na podlahu, tričko do kuchyňky atd. Potom děti pustíme do tříd a jejich úkolem je objevit špatně umístěné věci. Děti musí správně pojmenovat věci a části oblečení, které jsou špatně umístěné. Děti, kteří jsou v anglickém jazyce pokročilejší zkusí i popsat nepořádné umístění oblečení nebo věci. Např. *There is a toothbrush on the table.* (Kartáček na zuby je na stole.)

Wizard tag (Čarodějnická honička)

Didaktický cíl: procvičování libovolné slovní zásoby (části těla, oblečení, zvířata, osoby, věci), pohotovost, pozornost, relaxace

Pomůcky: čarodějnický klobouk nebo šátek (krepový papír) na označení čaroděje

Metodický postup: Vybereme jedno dítě, které bude představovat čaroděje. Čaroděj honí děti po vymezeném prostoru, koho se dotkne, musí zůstat stát bez pohnutí na místě. Ostatní hráči ho mohou vysvobodit tak, že se ho dotknou a vysloví anglicky slovo z předem stanoveného okruhu (např. zvířata). Hra končí, pokud čaroděj začaruje všechny hráče. Po nějaké době děti v roli čaroděje střídáme.

2 Dítě a jeho psychika

Meat on the plate (Polívka se vaří, maso na talíři)

Didaktický cíl: zapamatování si delších slovních celků v angličtině, procvičení slovní zásoby, koncentrace, pozornost

Pomůcky: měkký míč (overball)

Metodický postup: Každé dítě si vybere určité slovo z daného okruhu procvičované slovní zásoby (např.: domácí zvířata). Jedno dítě položí na zem overball, kterého se

všichni dotýkají prstem. Vybrané dítě odříkává následující frázi: „*We have a plate and meat on it, who will eat it?*“ Poté si vybere jedno zvíře (např. „*dog*“), které vezme do ruky míč a zavolá „*Stop!*“. Než vybrané dítě stačí vykřiknout *Stop*, snaží se ostatní rozutíkat co nejdál. Na slovo „*Stop!*“ musí všichni znehybnět jako sochy. Vybrané dítě s míčem se snaží někoho strefit. Pokud se trefí, trefené dítě ho vystřídá a odříkává frázi. Pokud mine, odříkává frázi samo.

Obměny: Místo uvedené fráze mohou děti říkat číslovky, známou básničku atd.

3 Dítě a ten druhý

Hippo – ant – goat (Hroch – mravenec – koza)

Didaktický cíl: procvičování názvů zvířat, skupinová sounáležitost, pohybová kreativita, zábava

Pomůcky: žádné

Metodický postup: Děti vytvoří dvě družstva. Každé družstvo se tajně rozhodne, které zvíře bude hrát. Možnosti jsou následující:

- *hippo* – komickými gesty předvedeme kolem břicha tlusté tělo hrocha
- *goat* - z prstů na hlavě vytvoříme rohy a stoupneme si do bojové pozice trkající kozy
- *ant* – dřepneme si jako malý mravenec

Každé družstvo se potají sjednotí na tom, které zvíře budou všichni předvádět. Potom se skupiny postaví do řad s odstupem čtyř metrů proti sobě. Pak začneme říkat: „*Trop, trop, trop ... and stop!*“ na tato slova se k sobě řady družstev hopsáním přibližují, až stojí proti sobě s odstupem maximálně jednoho metru. Na slovo „*stop!*“ se zastaví a odříkáme zaklínadlo: „*Bus, bus, bus, tram, tram, tram, car – and we are ...*“ a v tento magický okamžik se každé družstvo promění v to zvíře, na kterém se všichni předem domluvili.

Obměny: Tuto hru lze použít také v případě, že chceme něco rozhodnout nebo rozlosovát, nebo když se děti nemohou dohodnout, kdo bude hrát jako první atd. Jestliže každé družstvo předvede odlišné zvíře, platí tento systém:

- *A hippo tramples an ant.* (Hroch zašlápne mravence.)

- *An ant stings a goat.* (Mravenec štípne kozu.)

- *A goat butts a hippo.* (Koža potrká hrocha.)

Pokud předvedou obě družstva stejné zvíře, dojdou na svá původní místa a dohodnou se znovu.

4 Dítě a společnost

Taboo word (Tabu slovo)

Didaktický cíl: procvičování slovní zásoby určitého okruhu (dopravní prostředky, povolání atd.), pohybová kreativita, pozornost, sebeovládání

Pomůcky: kartičky a obrázky slov, červený barevný papír

Metodický postup: Na začátku hry určíme jedno slovo, které bude pro tuto hru „tabu“. Například slovo „*train*“ (vlak). Ukážeme dětem, jak toto slovo mohou předvádět (velké kruhy po stranách těla) a zároveň je upozorníme, že toto slovo je zakázané a nesmějí na něj nic předvádět. Obrázek vlaku dáme na červený papír na viditelné místo, aby děti věděli, že je to tabu slovo. Předvedeme dětem pohybový doprovod vybraných slov nebo je necháme pohybový doprovod vymyslet. K vybraným slovům můžeme ve třídě pověsit kartičky s obrázky. Náměty pro pohybový doprovod: „*plane*“ (letadlo) – ruce rozpažíme jako křídla letadla a pohybujeme se jako letadlo v letu; „*car*“ (auto) – ruce předpažíme a naznačíme točení volantem; „*bike*“ (kolo) – lehne si na záda a nohama předvádíme šlapání na kole. Učitelka postupně říká tato slova v různém pořadí a děti na ně předvádí dohodnuté pohyby. Jakmile zaslechnou tabu slovo, nesmí se ani hnout. Kdo se hne, na chvíli vypadává ze hry. Učitel může hru ztížit tím, že záměrně předvádí ke slovům špatný pohyb.

Stop! (Cukr, káva, limonáda)

Didaktický cíl: procvičování anglických číslovek a získávání nové slovní zásoby, prostorová orientace, pohotovost, rychlost a obratnost

Pomůcky: žádné

Metodický postup: Vytyčíme hrací prostor dvěma čarami. Děti si stoupnou na startovní čáru, jedno vybrané si stoupne na druhou čáru, zády k ostatním a začne vyvolávat: „*one, two, three, frog*“ (jedna, dvě, tři, žába) a třikrát ťukne do zdi nebo zatleská. Během doby, kdy odříkává tato slova, se ostatní snaží dostat co nejbližší k němu. Jakmile řekne „*frog*“, prudce se otočí a všichni musejí stát jako sochy bez hnutí. Pokud je někdo přistižen při pohybu, musí se vrátit na startovní čáru. Kdo se jako první dostane za druhou čáru k vyvolávači, stává se novým vyvolávačem.

Obměny: Číslovky říkají děti pořád stejné, ale poslední slovo musejí pokaždé měnit.

5 Dítě a svět

Zoo (Zoo)

Didaktický cíl: procvičení slovní zásoby zvířat, postřeh, pozornost, rychlá reakce

Pomůcky: židle pro každé dítě

Metodický postup: Děti sedí v kruhu na židlích. Každé dítě si zvolí, jaké bude zvíře, které můžeme vidět v zoo (např.: *lion, monkey, giraffe, hippo, zebra, tiger* – lev, opice, žirafa, hroch, zebra, tygr). Několikrát zvířata zopakujeme, aby si všechny děti zapamatovaly, která zvířata jsou ve hře. Jedno dítě odstraní z kruhu svou židli a stoupne si doprostřed kruhu a říká: „*I am in a zoo and I can see – a lion and a hippo.*“ (Jsem v zoo a vidím lva a hrocha.) Děti, které si zvolily tyto zvířata, vstanou a rychle si vymění místa. Dítě, které bylo uprostřed, se snaží co nejrychleji obsadit volnou židli a uprostřed kruhu zůstane ten, na koho židle nezbyla a ten opět říká.

Obměny: Pokud dítě, které je uprostřed řekne: „*Zoo!*“ vymění si místa všechny děti.

8.2 Dramatické hry

2 Dítě a jeho psychika, 3 Dítě a ten druhý

Magician with red fingers (Kouzelník s červenými prsty)

Didaktický cíl: slovní zásoba určitého okruhu, pohybová kreativita, improvizace, pohotová reakce

Pomůcky: kartičky s obrázky procvičovaných slovíček, kartička s obrázkem „magických červených prstů“, červené rukavice, hudební doprovod

Metodický postup: Na zem rozložíme kartičky s obrázky (obrázkem dolů). Děti se volně pohybují po prostoru v rytmu hudby. Uprostřed kartiček jsou položeny červené rukavice. Učitelka po určité době hudbu vypne a zavolá „stop“. Děti na toto slovo musí zkamenět v té pozici, ve které se zrovna nacházejí. Učitel vybere jedno dítě a to jde otočit libovolnou kartičku. Musí říct správně anglicky, co se na obrázku nachází a když neví, vybere si někoho ze spoluhráčů jako nápovědu. Poté hra pokračuje dál. Pokud si někdo vybere kartičku s obrázkem „*magical red fingers*“ (magických červených prstů), vše se změní. Stává se v tu chvíli čarodějem, který dokáže ostatní děti zaklít v cokoliv. Čaroděj si obleče červené rukavice, třikrát se zatočí, vykřikne zaklínadlo „Abrakadabra“ a vykřikne slovo, v co se musí všichni proměnit (např.: nějaké zvíře,...) a na všechny postupně ukáže červenými prsty. Když se všichni promění, čaroděj napočítá anglicky do deseti, třikrát se otočí na opačnou stranu a vrátí na zem rukavice. Jeho moc skončila, děti opět mohou volně tancovat a hra pokračuje do té doby, než opět někdo otočí kartičku „*magical red fingers*“.

1 Dítě a jeho tělo, 2 Dítě a jeho psychika

Simon says (Kuba říká) - TPR

Didaktický cíl: procvičování slovní zásoby, pozornost, soustředění, pohotovost, rychlá reakce na podnět, pohyb

Pomůcky: kartičky se znázorněnými pohyby

Metodický postup: Děti se rozmístí po prostoru třídy tak, aby kolem sebe měly dost místa. Paní učitelka seznámí děti s povely, které jim bude dávat. Děti tyto povely musí pantomimicky předvést, např.: „*sit down, jump, clap your hands, count one two free,...*“ (sedni si, skákej, zatleskej rukama, počítej jedna dva tři,...). Děti tyto povely ale smí provádět pouze, když před nimi řekne učitelka větu: „*Simon says*“ (Kuba říká).

Například „*Simon says jump. Simon says sit down. Clap your hand.*“. Pokud dítě splní příkaz bez úvodní věty (pokyn „*Clap your hand*“) vypadává ze hry. Můžeme použít také kartičky s nakreslenými pohyby, které menším dětem u pokynů můžeme ukazovat. Stále platí pravidlo, že děti pohyb předvedou, pouze pokud zazní úvodní věta: „*Simon says*“.

2 Dítě a jeho psychika, 4 Dítě a společnost, 5 Dítě a svět

Postman (Na pošťáka)

Didaktický cíl: procvičování slovní zásoby v komunikaci, navazování kontaktů, imaginace

Pomůcky: obrázky z určitého okruhu slovní zásoby (ovoce, zelenina, zvířata, povolání, části těla, ...), obálka, brašna pro pošťáka

Metodický postup: Děti sedí v kroužku a jeden bude představovat pošťáka. Pošťák si vezme přes rameno brašku a dá si do ní obálku s obrázkem. Začne obcházet kolem dětí, zatímco všichni sborově říkají: „*Postman, postman, go around, choose somebody, who you like!*“ (Pošťáku, pošťáku, jdi dokola, vyber si někoho, kdo se ti líbí.) Jakmile děti dořeknou tuto větu, vybere si pošťák někoho, zamíří k němu a prstem mu zmáčkne na rameno, jako kdyby zvonil na zvonek. Vybrané dítě s pošťákem prohodí několik anglických vět, např.: „*Good morning. How are you? Here is a letter for you.*“ (Dobré ráno. Jak se máte? Tady je dopis pro tebe.) Potom si dítě převezme obálku a podívá se, co je v dopise. Vyndá obrázek z obálky a správně ho pojmenuje anglicky.

8.3 Hádanky a soutěže

1 Dítě a jeho tělo, 2 Dítě a jeho psychika

Magic box (Magická krabice)

Didaktický cíl: procvičení slovní zásoby, rozvoj smyslového vnímání, určování hmatem

Pomůcky: krabice, známé předměty k procvičení

Metodický postup: Do krabice vložíme předměty, které chceme s dětmi procvičit (např.:dětské autíčko, tužka, ...). Děti poté vytahují jeden po druhém a po hmatu se zavřenýma očima anglicky určují, co to je.

Kim's game (Kimova hra)

Didaktický cíl: procvičení paměti, pozornost, opakování slovní zásoby určitého okruhu (ovoce, zelenina, ...)

Pomůcky: makety ovoce a zeleniny nebo obrázky ovoce a zeleniny, šátek

Metodický postup: Učitelka dětem ukazuje jednotlivé obrázky nebo makety ovoce a zeleniny a přitom vysloví anglicky jeho název. Děti název opakují (mohou i vytleskat) a snaží se zapamatovat všechny druhy ovoce a zeleniny. Poté co učitelka ukáže všechny předměty, které chtěla s dětmi procvičit, přikryje je šátkem. Děti se snaží všechny předměty z paměti správně anglicky vyjmenovat.

What's missing? (Co chybí?)

Didaktický cíl: postřeh, procvičení paměti, opakování slovní zásoby

Pomůcky: předměty (nebo obrázky předmětů), které chce učitelka s dětmi procvičit, šátek

Metodický postup: Učitelka ukáže dětem všechny předměty a pojmenuje je anglicky. Děti název opakují, mohou ho i vytleskat. Poté děti zavřou oči a učitelka předměty přikryje šátkem a jeden tajně odebere. Děti se musejí uhodnout a říci anglicky, který předmět chybí.

8.4 Hudebně pohybové hry, básničky, písně

1 Dítě a jeho tělo, 2 Dítě a jeho psychika, 3 Dítě a ten druhý, 5 Dítě a svět

All the little bunnies (Všichni malí zajíčci)

Didaktický cíl: nácvik říkanky s novou slovní zásobou, rytmus a intonace řeči, správný přízvuk

Pomůcky: žádné

Metodický postup: Učitelka předřikává dětem říkanku a při tom předvádí dětem doprovodné pohyby (poskoky, zastavení se, posazení do dřepu, odpočinek ...).

„*All the little bunnies hop, hop, hop,*
hop

Všichni malí zajíčci hop, hop,

All the little bunnies stop, stop, stop,
stop

Všichni malí zajíčci stop, stop,

Sit around the circle, sit inside the nest,
pelíšku

Sedí v kruhu, sedí ve svém

All the little bunnies rest, rest, rest.“
odpočívají.

Všichni malí zajíčci

Two little dicky birds (Dva malí ptáčci)

Didaktický cíl: nácvik říkanky s novou slovní zásobou, prstová hra, rozvoj jemné motoriky

Pomůcky: žádné

Metodický postup: Učitelka předřikává dětem říkanku a při tom předvádí dětem doprovodné pohyby prsty.

„*Two little dicky birds,* Dva malí ptáčci,

zdvihneme oba palce

Sitting on a wall,

Sedí na zdi

propleteme prsty se zdviženými palci

One named Peter,
vrátíme

Jeden se jmenuje Peter

jeden palec ohneme – uklání se a

One named Paul.
vrátíme

Jeden se jmenuje Paul

druhý palec ohneme – uklání se a

Fly away Peter,

Leť pryč Petere

jeden palec schováme do dlaně

Fly away Paul,

Leť pryč Paule

druhý palec schováme do dlaně

Come bak Peter,

Vrať se Petere

jeden palec zdvihneme

Come back Paul.“

Vrať se Paule

druhý palec zdvihneme

Three little parrots (Tři malí papoušci)

Didaktický cíl: nácvičení říkanky, procvičení barev a číslovek, nová slovní zásoba, pohybový doprovod

Pomůcky: obrázky barevných papoušků z kartonu

Metodický postup: S dětmi namalujeme na velký karton různě barevné papoušky (růžového, zeleného, modrého, žlutého a červeného). Učitelka předříkává dětem básničku a některé ukazují příslušného barevného papouška a ostatní napodobují pohybový doprovod k říkance. Poté děti vystřídáme, tak aby každý alespoň jednou ukazoval barevného papouška a prováděl pohybový doprovod.

„Three little parrots pink, green, blue.
modrý.

Tři malí papoušci růžový, zelený,

Arms up, arms down, touch your shoe.
boty.

Paže nahoru, paže dolů, dotkni se své

Two little parrots yellow and red.

Dva malí papoušci žlutý a červený.

Arms up, arms down, touch your head.“
hlavy.

Paže nahoru, paže dolů, dotkni se své

Obměny: Lze přidat i hudební doprovod a říkanku zpívat jako písničku.

1 Dítě a jeho tělo, 2 Dítě a jeho psychika, 3 Dítě a ten druhý

Hello song (Ahoj song)

Didaktický cíl: procvičení základních anglických frází, seznamovací hra

Pomůcky: žádné (případně maňásek, který se též může dětem představit – jak je již uvedeno výše maňásek přirozeně pojí dítě s cizojazyčným prostředím)

Metodický postup: Učitelka předzpívává dětem písničku a u toho provádí pohyby, děti jí napodobují. A vždy doplní do písničky postupně každý své jméno.

„Hello, Hello.

Ahoj, ahoj.

Hello, Hello.

...

<i>Hello, Hello. I'm Christie.</i>	Ahoj, ahoj. Já jsem Kristýna.
<i>Hello, Hello.</i>	...
<i>What's your name?</i>	Jak se jmenuješ ty?
<i>Hello, Hello.</i>	Ahoj, ahoj.
<i>Sing Again.</i>	Zpívej znovu.
<i>Hello, Hello.</i>	...
<i>Hello, Hello.</i>	...
<i>Hello, Hello. I'm“</i>	(Dítě doplní své jméno)
...	

My body (Hlava, ramena...)

Didaktický cíl: nová slovní zásoba (části těla), pohyb, uvědomění si vlastního těla

Pomůcky: klavír nebo cd nahrávka

Metodický postup: Děti s učitelkou zpívají písničku s pohybovým doprovodem. (Dotýkají se těch částí těla, které zrovna zpívají v písničce.)

<i>„[:My head, shoulders,</i>	<i>[:Hlava, ramena,</i>
<i>knees and toes,</i>	<i>kolena, palce,</i>
<i>knees and toes,</i>	<i>kolena, palce,</i>
<i>knees and toes.:]</i>	<i>kolena, palce.:]</i>
<i>Eyes and mouth</i>	<i>Oči, pusa,</i>
<i>and ears and nose.</i>	<i>uši, nos.</i>

It's cold song (Je zima)

Didaktický cíl: procvičení slovní zásoby části těla, pohyb

Pomůcky: žádné

Metodický postup: Děti s učitelkou zpívají písničku s pohybovým doprovodem. (Pohybem naznačujeme, že je nám zima. Přirýjeme si dlaněmi uši. Poškrábeme se. atd i s dalšími částmi těla. Na slova „Ahh“ That’s better!“ předvádíme uvolněný pohyb, jako že nám je už lépe, tepleji.)

„Brrrr! It’s cold!

Brrrr! To je zima!

Cold ears! Brrrr!

Studené uši! Brrrr!

Rub, rub, rub.

Škráb, škráb, škráb!

Cold nose! Brrrr!

Studený nos! Brrrr!

Rub, rub, rub.

Škráb, škráb, škráb!

Cold tummy! Brrrr!

Studené břicho! Brrrr!

Rub, rub, rub.

Škráb, škráb, škráb!

Cold toe! Brrrr!

Studený prst! Brrrr!

Rub, rub, rub.

Škráb, škráb, škráb!

Ahh! That’s better!“

Ahh! To je lepší!

8.5 Výtvarné a pracovní aktivity

3 Dítě a jeho psychika, 3 Dítě a ten druhý, 4 Dítě a společnost

Draw your friend (Nakresli kamaráda)

Didaktický cíl: procvičení slovní zásoby (části těla a obličeje, barva očí, vlasů, oblečení), rozvoj motoriky, spolupráce, sounáležitost

Pomůcky: velký formát papíru, tužka, pastelky, fixy

Metodický postup: Jedno dítě si lehne na záda na velký balící papír a druhé dítě ho obkreslí, poté si role vymění. Každý svůj obrázek dokreslí tak, aby vypadal jako jeho kamarád (správná barva očí, vlasů). Lze dokreslit i oblečení, které má ten den kamarád na sobě. Poté pojmenuje anglicky části těla na obrázku a to jak kamarád vypadá a co má na sobě. Například: *„Adam has blue eyes, brown hair and small red mouth. He has*

(wears) green shirt and black trousers.“ (Adam má modré oči, hnědé vlasy a malou červenou pusu. Má na sobě zelené tričko a černé kalhoty.) Všechny obrázky kamarádů si poté společně ukážeme, můžeme zkusit i hádat, který kamarád je na obrázku nakreslený.

Colour according to instructions (Maluj podle instrukcí)

Didaktický cíl: procvičení slovní zásoby barev, tvarů, řízení se instrukcemi, rozvoj jemné motoriky

Pomůcky: pastelky, pracovní list s nakreslenými tvary

Metodický postup: Učitelka říká anglicky instrukce a děti podle nich vybarvují tvary. Například „Colour small circle blue.“ (Vybarvi malý kruh modře.)

Small architect (Malý architekt)

Didaktický cíl: procvičení slovní zásoby barev, tvarů, osvojení si slovní zásoby předložek, řízení se instrukcemi, rozvoj jemné motoriky

Pomůcky: dřevěná barevná stavebnice nebo vystříhané tvary z barevného papíru

Metodický postup: děti staví stavebnici podle instrukcí učitelky. Například „Put red cube (block) on green cube. Put yellow cube next to red cube.“ (Umísti červenou kostku na zelenou kostku. Dej žlutou kostku vedle červené.) Lze i v rovině na papír umisťovat různě barevné tvary. Například: „Put green triangle on yellow square.“ (Dej zelený trojúhelník na žlutý čtverec.)

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit aktuální užívání metod a forem výuky anglického jazyka ve vybraných mateřských školách.

Domnívám se, že cíl práce se podařilo naplnit. Z dotazníkového šetření i pozorování výuky anglického jazyka v anglických mateřských školách vyplývá, že učitelé vyučují cizí jazyk přirozenou formou. Děti si nejlépe osvojují cizí jazyk, pokud je spojen s nějakou činností. Proto metodou výuky anglického jazyka je často pohybová hra, TPR (Total Physical Response), dramatická hra a hudebně – pohybová aktivita. V předškolním věku je dítě velmi citlivé na vnímání rytmu řeči, z tohoto důvodu jsou vhodné k prvotnímu učení dítěte cizímu jazyku říkanky, básničky a písničky. V mateřských školách probíhá výuka anglického jazyka skupinovou organizační formou, protože v jedné třídě je až 28 dětí. V ideálním případě se děti učí jazyk po menších skupinách (5-8 dětí), individualizovanou formou nebo formou kooperativního učení.

V poslední době je trendem ve výuce anglického jazyka metoda Wattsenglish. Tato metoda je velmi podrobně a přehledně zpracována, takže může děti učit anglický jazyk i úplný začátečník v anglickém jazyce, ať už učitel v mateřské škole nebo rodič.

Pokud je vytvořeno pro dítě podnětné jazykové prostředí, tak se dítě jazyk učit samo chce a učení ho baví. Mnou vytvořená didaktická pomůcka, může sloužit učitelům jako inspirace pro zapojení anglického jazyka do vzdělávací činnosti dětí předškolního věku.

Použité zdroje

DUNN, Opal (2003). *Pomozte svému dítěti naučit se cizí jazyk*. Dubicko: INFOA. ISBN 80-7240-315-X.

JEŘÁBKOVÁ, Blanka (1993). *Mateřská škola jako životní prostor I*. Brno, Masarykova univerzita. ISBN 80-210-0830-X.

KŘOVÁČKOVÁ, Blanka, SKUTIL, Martin a kol. (2014). *Pedagogický a psychologický slovník: terminologický slovník zaměřený na primární a preprimární vzdělávání*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-513-4.

KUTÁLKOVÁ, Dana (2009). *Průvodce vývojem dětské řeči*. Praha: Galén. ISBN 978-80-7262-598-7.

LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana (1998). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-7169-195-X.

MAŇÁK, Josef, ŠVEC, Vlastimil (2003). *Výukové metody*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-039-5.

MERTIN, Václav, GILLERNOVÁ, Ilona (2010). *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-627-8.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a kol. (2009). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-647-6.

SCOTT, Wendy A. a Lisbeth H. YTREBERG. *Teaching English to children*. New York: Longman, 1990. ISBN 978-0-582-74606-X.

SMOLÍKOVÁ, Kateřina (2004). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický. ISBN 80-87000-00-5.

VRAŠTILOVÁ, Olga, PIŠTORA, Michal (2014). *Moderní metody a technologie ve výuce angličtiny na 1. stupni základní školy*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-489-2.

ZORMANOVÁ, Lucie (2012). *Výukové metody v pedagogice*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-4100-0.

ŽÁK, Vlastimil (2012). *Metody a formy výuky*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání. ISBN 978-80-87063-61-3.

ZAJITZOVÁ, Eliška (2011). *Předškolní vzdělávání a jeho význam pro rozvoj jazyka a řeči. Národní registr výzkumů o dětech mládeži*. [online]. Praha: Hnutí R, nakladatelství s vědeckou radou. [cit. 18.2.2016]. ISBN 978-80-86798-14-1. Dostupné z WWW: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1408706100.pdf>

JAROŠOVÁ, Helena, KLEINOVÁ, Helena a kol. (2012). Moderní výukové metody v mateřské škole. *MŠ Mozaika* [online]. Jihlava: MŠ Mozaika. s. 2-6 [cit. 18.3.2016]. Dostupné z WWW: http://www.mszoajaji.cz/dokumenty/_Metodika%20MVM_www_zmensene.pdf

NOVÁČKOVÁ, Ivona, PRCHALOVÁ, Karolína, BUČKOVÁ, Jarmila a kol. (2012). Angličtina v mateřské škole. *MŠ Mozaika* [online]. Jihlava: MŠ Mozaika, s. 2 [cit. 18.3.2016]. Dostupné z WWW: http://www.mszoajaji.cz/dokumenty/_AJ%20metodika_www_zmensene.pdf

PAILOVÁ, Zdeňka (2010). *Výuka angličtiny v mateřské škole a její možnosti*. [online]. Hradec Králové, 2010. bakalářská práce (Bc.). UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ. Pedagogická fakulta. [cit. 14.6.2016] Dostupné z WWW: https://ris.uhk.cz/flexpaper/flexpaper/simple_document.aspx?doc=9421.pdf

SMOLÍKOVÁ, Kateřina (2006). Cizí jazyky v předškolním vzdělávání. *Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů*. [online] [cit. 21.3.2016]. Dostupné z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/p/569/CIZI-JAZYKY-V-PREDSKOLNIM-VZDELAVANI.html/>

SMOLÍKOVÁ, Kateřina (2006). Dnešní výuka cizích jazyků v mateřských školách. *Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů*. [online] [cit. 21.3.2016]. Dostupné z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/p/570/DNESNI-VYUKA-CIZICH-JAZYKU-V-MATERSKYCH-SKOLACH.html/>

SMOLÍKOVÁ, Kateřina (2006). Raná výuka cizích jazyků. *Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů*. [online] [cit. 21.3.2016]. Dostupné z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/p/571/RANA-VYUKA-CIZICH-JAZYKU.html/>

TĚTHALOVÁ, Marie (2010). Cizí jazyk u předškoláků? *Help for english*. [online] [cit. 26.3.2016]. Dostupné z WWW: www.helpforenglish.cz/article/2010110901-cizi-jazyk-u-predskolaku

Metoda Wattsenglish. *Wattsenglish for children*. [online] [cit. 26.3.2016]. Dostupné z WWW: www.wattsenglish.cz/metoda-wattsenglish/

10 zásad výuky předškolních dětí. *Spěváček*. [online] [cit. 26.3.2016]. Dostupné z WWW:

www.jazykovka.info/anglictina-pro-deti/zasady/

Přílohy

Seznam příloh:

Příloha A - Seznam uvedených aktivit a jejich zdroje.....	I
Příloha B - Dotazník pro učitele mateřských škol	III
Příloha C - Záznamové archy z pozorování výuky anglického jazyka ve vybraných mateřských školách	VI

Příloha A - Seznam uvedených aktivit a jejich zdroje

HANDŠPACHOVÁ, Jana, ŘANDOVÁ, Zuzana (2010). *Angličtina plná her*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN 978-80-7367-708-4

HENNOVÁ, Iva (2019). *Angličtina pro předškoláky: metodika pro výuku v mateřské škole*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-692-6.

LÁNSKÁ, Lenka, WATTS, Steve a kol. (2010). *Happy English – Angličtina pro MŠ (a pro 1. a 2. třídu ZŠ)*. Praha: Dr. Josef Raabe, s.r.o. ISSN 1804 – 5553

BLAIR, Alison, CADWALLADER, Jane (2008). *Zig – Zag Island*. Oxford: Oxford University Press. ISBN: 978-0-19-432875-3

MORRIS, Joy, RAMSDEN, Joanne. (2009). *Here's Patch the puppy 1*. Oxford: Macmillan Publishers Limited. ISBN 978-1-4050-7473-5.

Naughty Baloon – (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 14), vlastní úprava

Molecules - (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 17)

Big mess - (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 15)

Wizzard tag - (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 19), vlastní úprava

Meat on the plate – (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 23), vlastní úprava

Hippo – ant – goat - (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 16)

Taboo word - (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 22), vlastní úprava

Stop! - (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 23)

Zoo - (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 20), vlastní úprava

Magician with red fingers - (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 29), vlastní úprava

Simon says - (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 34), vlastní úprava

Postman - (Handšpachová, Řandová, 2010, s. 35), vlastní úprava

Magic box – (Vomáčková in Lánská, 2010 s. 5), vlastní úprava

Kim's game – (Lánská, 2010, s. 13), vlastní úprava

What's missing - (Vomáčková, 2010 s. 6), vlastní úprava

All the little bunnies – (Hennová, 2010, s. 112), vlastní úprava

Two little dicky birds – (Henková, 2010, s. 70), vlastní úprava

Three little parrots – (Blair, Cadwallader, 2008, s. 18) vlastní úprava

Hello song – (Blair, Cadwallader, 2008, s. 2) vlastní úprava

My body – vlastní

It's cold song – (Morris, Ramsden, 2009, s. 18)

Draw your friend – vlastní

Colour according to instructions – vlastní

Small Architect - vlastní

Příloha B - Dotazník pro učitele mateřských škol

Vážené paní učitelky/ Vážení páni učitelé mateřských škol,

v rámci výzkumu k mé bakalářské práci na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové vás prosím o vyplnění krátkého dotazníku, zaměřeného na způsob výuky anglického jazyka v mateřské škole. Výsledky tohoto anonymního šetření budou použity výhradně pro potřeby mé bakalářské práce a zkvalitnění výuky anglického jazyka v dalších mateřských školách.

Odpovědi označte, nebo doplňte. Za vyplnění a váš čas vám děkuji.

Kristýna Grubauerová

1. Pohlaví:

- a. Žena
- b. Muž

2. Věk:

- a. 20 – 30 let
- b. 30 – 40 let
- c. 40 – 50 let
- d. 50 a více

3. Počet let v praxi v mateřské škole

4. Výuku anglického jazyka považuji za:

důležitou – spíše důležitou – ani důležitou, ani nedůležitou – spíše nedůležitou – nedůležitou

5. Jak často se věnujete výuce anglického jazyka v MŠ?

- a. denně – průběžně celý den po kratších časových úsecích
- b. denně - pouze při řízené činnosti
- c. 2x – 3x týdně
- d. méně než 2x týdně

e. pouze v odpoledním volitelném kroužku

6. Jaké organizační formy výuky anglického jazyka používáte (označte všechny, které používáte):

a. individuální (pouze 1 žák)

b. individualizovaná (více žáku, ale zohlednění individuálních potřeb)

c. kooperativní učení

d. frontální

e. skupinová

7. Jaké metody výuky anglického jazyka používáte nejčastěji (označte všechny, které používáte):

a. výklad

b. procvičování pod dohledem učitele

c. dialog

d. prožitkové učení

e. skupinová práce žáků

f. hra (didaktická, dramatická, volná)

g. situační učení

Uveďte

důvod:

.....

8. Uveďte některé příklady činností, které s dětmi při výuce anglického jazyka provádíte:

.....

.....

.....

9. Používáte při výuce anglického jazyka metodický materiál (učebnice, CD, obrázky, maňásci,...):

a. ANO

b. NE

10. Pokud jste v otázce č. 9 odpověděla ANO, uveďte prosím název metodického materiálu:

.....
.....

11. Ohodnoťte na škále, zda je podle vašeho názoru nabídka materiálu pro výuku anglického jazyka v MŠ dostačující (1 = dostačující, 5 = nedostačující):

1 - 2 - 3 - 4 - 5

12. Ohodnoťte na škále přístup rodičů k výuce anglického jazyka v MŠ (1 = pozitivní, 5 = negativní):

1 - 2 - 3 - 4 - 5

Děkuji za vyplnění

Příloha C – Záznamové archy z pozorování výuky anglického jazyka ve vybraných mateřských školách

Datum: 15.2.2016	Počet dětí: 16
Od – do: 8:00 – 10:30	
Cíl pozorování: Metody a formy výuky anglického jazyka	
Téma měsíce: It's Me	
Téma týdne: Five senses	
<p>Vzdělávací cíle, záměry:</p> <p>Rámcové cíle: 1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání 2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost 3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevat se jako samostatná osobnost působící na své okolí</p> <p>Dílčí cíle v oblastech: rozvoj a užívání všech smyslů, rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj tvořivosti, rozvoj kooperativních dovedností</p>	
Plánování a příprava na činnost	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano
Jasný záměr:	4
Promyšlený cíl a obsah:	4
Stanovený očekávaný výstup - kompetence:	3
Návaznost na předchozí téma:	4
Aktivity zabezpečující všestranný rozvoj:	4
Materiální podmínky pro činnost	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano

Prostředí třídy je estetické, výzdoba vypovídá o výtvarných a pracovních činnostech dětí:	4
Je připraven dostatek pomůcek pro aktivní práci s dětmi:	4
Je připraven dostatek materiálu pro motivaci, ukázkou, informaci, názornost:	4
Materiální prostředky jsou vhodné, nápadité, funkční:	4
Psychohygienické podmínky	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano
Činnost je přiměřená k aktuálním schopnostem dětí:	4
Spontánní a řízené činnosti jsou vyvážené:	4
Aktivní a pasivní činnosti jsou vyvážené:	4
Střídají se metody a formy:	3
Jsou respektovány individuální schopnosti dětí:	4
Učitelka vede děti k samostatnosti, samostatnému myšlení dle jejich individuálních schopností:	3
Motivace a hodnocení dětí	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano
Počáteční motivace je vhodně zvolená, je aktivizující a dostatečně silná:	4
Aktuálně je zařazována průběžná motivace, děti jsou aktivovány v souladu s individuálními schopnostmi:	4
Činnosti jsou nastaveny tak, aby všechny děti mohly být v některé části úspěšné:	4
Převažuje pozitivní hodnocení, pochvala:	4

Učitelka vede děti k sebehodnocení:		4
Výskyt metod a forem výuky		
<u>Kritéria:</u>		<u>Hodnocení:</u> (1=vyskytla se; 0=nevyskytla se)
Výukové metody	Vyprávění učitele	1
	Vysvětlování (výklad učitele)	1
	Situační učení	0
	Prožitkové učení	1
	Hra (pohybová, dramatická)	1
	Dovednostně-praktické metody (písničky, pokusy, říkadla, básničky)	1
	Názorně-demonstrační metody (obrázky, flashkarty,...)	1
	Aktivizující metody	0
	Jiné metody:	0
Formy výuky	Individuální	1
	Individualizovaná	1
	Kooperativní učení	0
	Frontální	1
	Skupinová	1
	Jiné formy:	0

Interakce, komunikace a klima třídy	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano
Mezi učitelkou a dětmi je pozitivní a emotivní vztah:	4
Učitelka v adekvátních situacích respektuje dítě jako partnera:	4
Učitelka respektuje právo dítěte na svůj názor:	4
V komunikaci převažuje dialog nad monologem:	4
Děti mají dostatek prostoru k sebevyjádření:	4
Atmosféra třídy je příjemná, bez napětí, shonu:	4

Činnosti:

<p>Warm up: song Walking, walking.</p> <p>Community circle: Introduction fingers puppets. Repeat „Hello, goodbye“. Talking about „Why we have hands?“ To touch (carpet, yourself, friend,..), to point sth., to hug sb. Resolve SOFT x HARD subjekt. Recognise subjekt by touching (soft ball, lego block, paper, wood, stone, teddy bear).</p> <p>Song One Little Finger.</p> <p>Art – Butterflies created by hand stamp.</p>
--

Song Walking, walking

Walking, walking.
[instruction]

[Making moves according to

Walking, walking.

(Chodíme)

Hop, hop, hop.

(Skáčíme)

Hop, hop, hop.

Runing, runing, runing.

(Běháme)

Runing, runing, runing.

Now let's STOP.

(Ted' se zastavíme)

One little finger song

One little finger, one little finger, one little finger.
bend

[Hold up your index finger and

it up and down]

Tap, tap, tap.
finger 3x]

[Tap your index finger against other

Point your finger up.

[Point up!]

Point your finger down.

[Point down!]

Put it on your head. Head!
„head“]

[Put your finger on your head and say loudly

One little finger, one little finger, one little finger.

Tap, tap, tap.

Point your finger up.

Point your finger down

Záznam 2

Datum: 26.4.2016	Počet dětí: 13
Od – do: 8:00 – 9:30	
Cíl pozorování: Metody a formy anglického jazyka	
Téma měsíce: My Family	
Téma týdne: How to respect each other	
Vzdělávací cíle, záměry:	
<p>Rámcové cíle: 1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání 2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost 3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí</p> <p>Dílčí cíle v oblastech: uvědomění si vlastního těla, rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování), rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu, rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat, posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.), rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních, rozvoj kooperativních dovedností</p>	
Plánování a příprava na činnost	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano
Jasný záměr:	3
Promyšlený cíl a obsah:	3
Stanovený očekávaný výstup - kompetence:	3
Návaznost na předchozí téma:	4

Aktivity zabezpečující všestranný rozvoj:	3
Materiální podmínky pro činnost	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano
Prostředí třídy je estetické, výzdoba vypovídá o výtvarných a pracovních činnostech dětí:	4
Je připraven dostatek pomůcek pro aktivní práci s dětmi:	3
Je připraven dostatek materiálu pro motivaci, ukázkou, informaci, názornost:	4
Materiální prostředky jsou vhodné, nápadité, funkční:	3
Psychohygienické podmínky	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano
Činnost je přiměřená k aktuálním schopnostem dětí:	4
Spontánní a řízené činnosti jsou vyvážené:	2
Aktivní a pasivní činnosti jsou vyvážené:	4
Střídají se metody a formy:	4
Jsou respektovány individuální schopnosti dětí:	4
Učitelka vede děti k samostatnosti, samostatnému myšlení dle jejich individuálních schopností:	4
Motivace a hodnocení dětí	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano

Počáteční motivace je vhodně zvolená, je aktivizující a dostatečně silná:		3
Aktuálně je zařazována průběžná motivace, děti jsou aktivovány v souladu s individuálními schopnostmi:		2
Činnosti jsou nastaveny tak, aby všechny děti mohly být v některé části úspěšné:		4
Převažuje pozitivní hodnocení, pochvala:		4
Učitelka vede děti k sebehodnocení:		4
Výskyt metod a forem výuky		
<u>Kritéria:</u>		<u>Hodnocení: (1=vyskytla se; 0=nevyskytla se)</u>
Výukové metody	Vyprávění učitele	1
	Vysvětlování (výklad učitele)	1
	Situační učení	1
	Prožitkové učení	1
	Hra (pohybová, dramatická)	1
	Dovednostně-praktické metody (písničky, pokusy, říkadla, básničky)	1
	Názorně-demonstrační metody (obrázky, flashkarty,...)	0
	Aktivizující metody	1
	Jiné metody:	0
Formy výuky	Individuální	0
	Individualizovaná	1

	Kooperativní učení	1
	Frontální	1
	Skupinová	1
	Jiné formy:	0
Interakce, komunikace a klima třídy		
<u>Kritéria:</u>	<i>Hodnocení: 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano</i>	
Mezi učitelkou a dětmi je pozitivní a emotivní vztah:	4	
Učitelka v adekvátních situacích respektuje dítě jako partnera:	4	
Učitelka respektuje právo dítěte na svůj názor:	4	
V komunikaci převažuje dialog nad monologem:	3	
Děti mají dostatek prostoru k sebevyjádření:	4	
Atmosféra třídy je příjemná, bez napětí, shonu:	4	

Činnosti:

<p>Warm up: The Pinocchio song</p> <p>Community circle: Nursery rhyme – „<i>Hello friend, how are you? I’m fine and what about you?</i>“</p> <p>Talking about how to respect each other. Listening each other, playing together, help each other.</p> <p>Reading fairy tale about coker and hen.</p> <p>Team work – game Hot potato (Small ball represent „hot potato“. Task is give the ball quickest between whole group.)</p> <p>Repeat song about family – I love you song</p>
--

The Pinnochio song

(Make a big circle.)

Everybody in.

[Move forward.]

Everybody out.

[Move back.]

Everybody turn around.

[Turn around.]

Everybody shout, "Hey!"

[Jump up and shout, "Hey!"]

Everybody ready? Here we go.

[Put your hands on your hips and sway side to side.]

Let's do The Pinocchio.

[Make a Pinocchio nose by putting two fists in front of your nose, and then make it "grow" by moving one hand forward.]

Right arm!

[Hold up your right arm as if it were a puppet's arm.]

Everybody in. Everybody out.

Everybody turn around. Everybody shout, "Hey!"

Everybody ready? Here we go.

Let's do The Pinocchio.

Right arm!

[Hold up your right arm.]

Left arm!

[Hold up your left arm.]

Everybody in. Everybody out.

Everybody turn around. Everybody shout, "Hey!"

Everybody ready? Here we go.

Let's do The Pinocchio.

Right arm!

[Hold up your right arm.]

Left arm!

[Hold up your left arm.]

Right leg!

[Hold up your right leg.]

Everybody in. Everybody out.

Everybody turn around. Everybody shout, "Hey!"

Everybody ready? Here we go.

Let's do The Pinocchio.

Right arm! [Hold up your right arm.]

Left arm! [Hold up your left arm.]

Right leg! [Kick your right leg.]

Left leg! [Kick your left leg.]

I love you song

Where is Daddy? [Pretend that you are looking for someone]

Here I am! Here I am! [Point to yourself]

I love you! [Pretend hug someone or send a kiss]

Where is Mummy?

Here I am! Here I am!

I love you!

Where is Brother?

Here I am! Here I am!

I love you!

Where is Sister?

Here I am! Here I am!

I love you

Záznam 3

Datum: 16.5.2016	Počet dětí: 14
Od – do: 9:00 – 10:00	
Cíl pozorování: Metody a formy výuky anglického jazyka	
Téma měsíce: Animals	
Téma týdne: Who's living in the sea	
Vzdělávací cíle, záměry:	
<p>Rámcové cíle: 1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání 2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost 3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí</p> <p>Dílčí cíle v oblastech: rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.) rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování), rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu, posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování), rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních, rozvoj kooperativních dovedností, vytváření elementárního povědomí o širším přírodním prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách, rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách</p>	
Plánování a příprava na činnost	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano
Jasný záměr:	3
Promyšlený cíl a obsah:	3
Stanovený očekávaný výstup - kompetence:	3

Návaznost na předchozí téma:	2
Aktivity zabezpečující všestranný rozvoj:	4
Materiální podmínky pro činnost	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano
Prostředí třídy je estetické, výzdoba vypovídá o výtvarných a pracovních činnostech dětí:	2
Je připraven dostatek pomůcek pro aktivní práci s dětmi:	3
Je připraven dostatek materiálu pro motivaci, ukázkou, informaci, názornost:	4
Materiální prostředky jsou vhodné, nápadité, funkční:	4
Psychohygienické podmínky	
<u>Kritéria:</u>	<u>Hodnocení:</u> 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano
Činnost je přiměřená k aktuálním schopnostem dětí:	4
Spontánní a řízené činnosti jsou vyvážené:	4
Aktivní a pasivní činnosti jsou vyvážené:	4
Střídají se metody a formy:	4
Jsou respektovány individuální schopnosti dětí:	4
Učitelka vede děti k samostatnosti, samostatnému myšlení dle jejich individuálních schopností:	4
Motivace a hodnocení dětí	

<u>Kritéria:</u>		<i>Hodnocení: 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano</i>
Počáteční motivace je vhodně zvolená, je aktivizující a dostatečně silná:		4
Aktuálně je zařazována průběžná motivace, děti jsou aktivovány v souladu s individuálními schopnostmi:		3
Činnosti jsou nastaveny tak, aby všechny děti mohly být v některé části úspěšné:		3
Převažuje pozitivní hodnocení, pochvala:		4
Učitelka vede děti k sebehodnocení:		3
Výskyt metod a forem výuky		
<u>Kritéria:</u>		<i>Hodnocení: (1=vyskytla se; 0=nevyskytla se)</i>
Výukové metody	Vyprávění učitele	1
	Vysvětlování (výklad učitele)	1
	Situační učení	1
	Prožitkové učení	1
	Hra (pohybová, dramatická)	1
	Dovednostně-praktické metody (písničky, pokusy, říkadla, básničky)	1
	Názorně-demonstrační metody (obrázky, flashkarty,...)	1
	Aktivizující metody	1
	Jiné metody:	Video nahrávka
Formy výuky	Individuální	0

	Individualizovaná	1
	Kooperativní učení	1
	Frontální	1
	Skupinová	1
	Jiné formy:	0

Interakce, komunikace a klima třídy	
<u>Kritéria:</u>	<i>Hodnocení: 1-ne; 2 – spíše ne; 3-spíše ano; 4 - ano</i>
Mezi učitelkou a dětmi je pozitivní a emotivní vztah:	4
Učitelka v adekvátních situacích respektuje dítě jako partnera:	4
Učitelka respektuje právo dítěte na svůj názor:	4
V komunikaci převažuje dialog nad monologem:	3
Děti mají dostatek prostoru k sebevyjádření:	4
Atmosféra třídy je příjemná, bez napětí, shonu:	3

Činnosti:

Warm up: song Wheels on the bus, Shark ang Surfer song, dance „Let’s Twist Again“

Community circle: Taking about OCTOPUS, watching video about octopus

Octopus can do „magic“. Octopus can escape from box with small hole, throuht this hole.

Three men catch octopus and took its on thein boat. But octopus live in the sea. And octopus said: „Ohh thats terrible, I’m on the boat. I want to sim in the sea.“ So its escape from small hole in the boat. Octopus i stoo smart. How is that possible. Can you do this? Show me how big is the octopus? How many legs has the octopus? Two? Four? Hundred? I’ll show you. Count! 1,8. Octopus has eight legs.

Game: Octopus - Make groups and create octopus, so that she touch the ground only 6 legs.

Bingo with the sea animals – Colour the sea animal, which I'll show you. (shrimp, fish, octopus, whale, jellyfish, lobster, starfish, shark, dolphin, turtle, seahorse, crab, squid)

Wheels on the bus song

The wheels on the bus go round and round. [Move your hands and arms round

Round and round. Round and round. and round in a circle.]

The wheels on the bus go round and round. Round and round.

Good. Now the door.

The door on the bus goes open and shut. [Open your hands on "open" and

Open and shut. Open and shut. clap them together on "shut."]

The door on the bus goes open and shut. Open and shut.

Uh-oh, it's raining.

The wipers on the bus go swish, swish, swish. [Mimic the motion of windshield

Swish swish swish. Swish swish swish. wipers with your hands and arms.]

The wipers on the bus go swish swish swish. Swish swish swish.

The horn.

The horn on the bus goes beep beep beep. [Pretend to honk the horn on the

Beep beep beep. Beep beep beep. steering wheel of a bus.]

The horn on the bus goes beep beep beep. Beep beep beep.

The people go up and down.

The people on the bus go up and down. [If you are standing, stretch up

Up and down. Up and down. and then squat down]

The people on the bus go up and down. Up and down

The babies are crying.

The babies on the bus go wah wah wah.

[Place your hands next to your

Wah wah wah. Wah wah wah.

eyes and pretend to cry.]

The babies on the bus go wah wah wah. Wah wah wah.

What do the mommies and daddies say?

The mommies on the bus go, "Shhh shhh shhh."

[Place your finger in front of your

"Shhh shhh shhh. Shhh shhh shhh."

mouth as you make the shhh sounds.]

The daddies on the bus go, "Shhh shhh shhh. Shhh shhh shhh."

Shark and Surfer song

Baby shark do, doo, do, do, da doo (3x)

Baby Shark!

Mama Shark do, doo, do, do, da doo (3x)

Mama Shark!

Daddy Shark do, doo, do, do, da doo (3x)

Daddy Shark!

Surfer do, doo, do, do, da doo (3x)

Surfer do!

Saw a shark do, doo, do, do, da doo (3x)

Saw a shark!

Shark attack do, doo, do, do, da doo (3x)

Shark attack!

Swimm away do, doo, do, do, da doo (3x)

Swimm away!

Where's my board do, doo, do, do, da doo (3x)

Where's my board!

Surfer and shark do, doo, do, do, da doo (3x)

Surfer and shark!